

3

XLVIII. LETNIK

JUNIJ 1965

Lovec

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

Vsebina

Ob novem zveznem zakonu o lovu — Mitja Vošnjak . . .	66
Temeljni zakon o lovstvu . . .	68
Zakon o spremembah in dopolnitvah republiškega zakona o lovu . . .	72
Za odgovornost in napredna načela pri odstrelu jelenjadi — Rino Simoneti . . .	73
O pašnikih za divjad — Franc Friškovec . . .	77
Klavzen II — Blaž Lovc (Srečko Borovnik) . . .	80
Za črnim pevcem — Peter Adamič . . .	83
Po uplenitvi — Ljuban Zadnik . . .	84
Po lovskem svetu . . .	86
Po Čehoslovaški VI. — Blaž Krže . . .	86
Čez Kirgizko stepo — Srečko Lapaine . . .	88
Iz lovskega oprtnika . . .	90
Iz lovske organizacije . . .	92
Jubilanti . . .	93
Umrli . . .	93
Lovska kinologija . . .	94
Šaljive . . .	96

»LOVCA« izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Zupančičeva 9, ki jo zastopa njen predsednik dr. Jože Benigar. — Uredniški odbor: Ivan Ferlež, Stefan Tausig, Rastko Bradašnja. Odgovorni urednik Ivan Ferlež. Vse gradivo za objavo pošljajte Uredništvu Loveca, Ljubljana, Zupančičeva ul. 9 (soba 7), poštini predal 505, telefon 21-245. — Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Lovske družine plačujejo Lovski zvezi za vsakega svojega člana letni prispevek 2000 dinarjev, zato prejemaajo njihovi člani »Loveca« brezplačno. — Sicer je celoletna naročnina za »Loveca« 1800 dinarjev, posamezna številka 150 dinarjev, celoletna naročnina za tujino 2500 dinarjev. — Mali oglasi in objave: do 15 besed 300, od 15 do 25 besed 400, od 25 do 35 besed 500 dinarjev itd. Hkrati s naročilom jih je treba tudi plačati. — Čekovni račun Lovske zveze Slovenije: 600-14-606-25. — Tiskala in kliseje izdelala Tiskarna »Jože Moškrnič« v Ljubljani

Obveščam cenjene lovce in lovske družine, da sem odprl puškarsko delavnico, v kateri izdelujem iz prinešenih polizdelkov nove Bock puške, trocevke in karabine.

Montiram strelne daljnogleda, briniram, renoviram in popravljam vse vrste lovskega in športnega orožja.

Za hitro in kvalitetno izdelavo vam jamčim

MEGLIČ — PUŠKARSTVO

DOMŽALE — TABORSKA ULICA 27

Ugodno prodam dva stroja za metanje umetnih golobov. Alojz Vidovič, Maribor, Sentiljska cesta 52.

V dresuro vzamem nepokvarjenega mladega ptičarja. Alojz Vidovič, Maribor, Sentiljska cesta 52.

Prodam polrisanico kal. 6,5 × 58 R × 24 z daljnogledom in menjalnimi cevmi 20 × 20. Emil Kofler, Dovje 45, p. Mojstrana.

Prodam fotoaparat ALTIX nb — Tessar 2.8/50 z vgrajenim svetlometerom in teleobjektivom TELEFOGAR 3.5/90 — za 60 000 din. Fotoaparat in teleobjektiv sta zelo malo rabljena in odlična za barvno fotografijo. Vid Černe, Kranjska gora 121.

Prodam psico, kratkodlako istrijanko, staro dve leti, ocena dobra. Franc Kranjc, Trbovlje, Knezdoi 28.

Prodam po ugodni ceni psico Zoro, posavski brak, oster gonič, poležena 24. maja 1961, ocena dobra. Rudolf Jenčič, Snežatno, p. Kojsko.

Zatekla se je rjava psica ptičarka. V desnem kotu pri očesu ima majhno bradavico. Lastnik jo dobi pri Rajku Jenku, Kočevje, Trata 68.

Prodam mladiče nem. ktdl. ptičarje, položene 14. aprila 1965. Starša imata odlične zasnove, oče (Beno Trgoviški) CACIB, Maribor 1963, mati (Cera Bakovska) mladinska prvakinja, Graz 1964. Stefan Veron, Murska Sobota, Cankarjeva 13.

Prodam karabin 7 × 65 R v dobrem stanju. Cena po dogovoru. Franc Vodnik, Trbovlje, Globušak 1.

Prodam polrisanico-petelinko kal. 6,5 — 58 R × 16, z municijo. Danilo Mohorčič, Sežana, Brkinčeva 6.

Prodam psa, nemškega kratkodlakega ptičarja, starega 3 leta, uboga na živig. Danilo Mohorčič, Sežana, Brkinčeva 6.

Lovec

XLVIII. LETNIK ŠT. 3 JUNIJ 1965

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

Foto
I. Napotnik

Ob novem zveznem zakonu o lovstvu

Mitja Vošnjak

Najbrž je le malokateri zakonski načrt izzval pri nas toliko in tako burnih razprav, kot jih je sprožil prav načrt temeljnega zveznega zakona o lovstvu. Ostro smo kritizirali nekatera neživljenjska stališča, ki bi ustvarila neenakopraven položaj naše lovske organizacije in ki bi pomenila za lovstvo velik korak nazaj. Ta kritika je prihajala z družinskih posvetov, s sej upravnih odborov področnih in republiških lovskih zvez, morda najglasnejša pa je bila prav na občnem zboru Zveze lovskih organizacij Jugoslavije v Portorožu. Večkrat so se sicer na videz zakonski načrti spreminjali, v bistvu pa so nesprejemljiva določila še vedno ostajala v njih skoraj do konca. Neposredno pred sprejetjem zakona v zvezni skupščini so odločna prizadevanja lovskih organizacij in zavzetost članstva rodila svoje sadove: v razgovorih med predlagatelji načrta in predstavniki lovskih organizacij so bila izdelana skupna stališča, kar je šele omogočilo sprejetje zakona, kakršen bolj ali manj ustreza našim stvarnim razmeram in potrebam razvoja našega lovstva.

Sicer je v zakonu ostalo še marsikaj, kar je po mojem mnenju neživljenjsko, zlasti večina določil o lovski inšpekciji. Operativne naloge inšpektorjev, kot jih predvideva zakon, bi verjetno kjerkoli drugod v gospodarstvu ocenjevali kot nedopustno poseganje v samoupravne pravice. V času, ko npr. v šolstvu ne dopuščamo več nekdanjih inšpektorjev, ki bi okrnjevali samoupravnost šol (in mislim, da se po svojem splošnem družbenem pomenu lovstvo še zdaleč ne more primerjati s procesom izobraževanja celih generacij), smo z novim zakonom ustvarili mrežo lovskih inšpektorjev, silimo z njim občine, da te inšpektorje vzdržujejo, in povrh še dovoljujemo, da se celo zvezni inšpektorji po svoji lastni oceni vmešavajo v pravice občin in to na njihov račun! Vendar pa naj ob tem prvenstveno razmislijo občine same in tudi republike, ko se bodo v življenju srečevale s preživelimi, načelom samoupravljanja nasprotnimi centralističnimi stališči.

Dne 2. aprila sta torej zvezni zbor in gospodarski zbor Skupščine SFR Jugoslavije sprejela temeljni zakon o lovstvu, ki urejuje nekatera splošna vprašanja, ki pa seveda ureditev vrste drugih vprašanj prepušča posameznim republikam. Bilo bi preobširno, če bi hotel pojasniti vse, kar je v zakonu novega. Na koncu koncev

naj bi itak vsaka družina temeljito proučila besedilo, ki je objavljeno v našem listu. Rad bi opozoril le na nekatere bistvene novosti, ki postavljajo pred vsako našo organizacijo vrsto novih in odgovornih nalog.

V skladu z načeli naše ustavne ureditve je tudi skrb za lovstvo stvar občine kot temeljne družbeno politične skupnosti, ki med drugim zagotavlja materialne in druge pogoje za delo ljudi in za razvoj produkcijskih sil, usmerja in usklajuje razvoj gospodarstva in družbenih služb, ustvarja pogoje za zadovoljevanje materialnih, socialnih, kulturnih in drugih skupnih potreb občanov in usklajuje posamezne in skupne interese s splošnimi interesi. Zato je razen v izjemnih primerih (gozdovi, ki so razglašeni za gozdove s posebnim namenom, zemljišča, ki jih upravljajo organi za narodno obrambo) občinska skupščina ustanovitelj lovišč. Ustanovljena lovišča izroča potem občina v gospodarjenje lovskim organizacijam, s katerimi sklepa pogodbe, ki med drugim določajo tudi pogoje za gospodarjenje. Seveda mora biti tudi ta pogodba, kot vsaka druga, posledica medsebojnega sporazuma in dogovora.

Ko si je s pogodbo zagotovila pravico do gospodarjenja z loviščem, mora izdelati organizacija svoj lovsko gospodarski načrt. V tem dokumentu, ki ga sprejema organizacija sama in ki ga občinska skupščina samo potrjuje, morajo biti urejena zlasti vprašanja gojitve in varstva zaščitenih divjadi, lova in uporabe divjadi, zniževanja števila škodljivcev ter urejanja in vzdrževanja lovišča. Izredno pomembno je zakonsko določilo, da morajo biti medsebojno usklajeni osnovni načrti za izkoriščanje kmetijskega zemljišča, gozdno gospodarski načrti in lovsko gospodarski načrti. S tem bo šele zagotovljena enakopravna koordinacija razvoja treh gospodarskih dejavnosti na istih površinah.

Kot zvezni in republiški zakonski predpisi so tudi določila pogodbe in lovsko gospodarskega načrta obvezna za vsako organizacijo. Organizaciji, ki jih ne bi izpolnjevala, se lahko lovišče odvzame, kar bo brez dvoma pomenilo resno vzpodbudo za čim boljše in čim urejenejše gospodarjenje, hkrati pa tudi opozorilo tistim, ki bi svoje dolžnosti zanemarjali.

V prihodnjih mesecih bo torej vsaka lovska družina morala skleniti pogodbo z občinsko skupščino (do konca decembra letos), sprejeti bo morala lovsko gospodarski načrt in ga predložiti v potrditev občinski skupščini (rok bo določil republiški zakon), razen tega pa bo morala do 31. decembra letos prilagoditi vse svoje poslovanje določilom novega zakona.

S svojim splošnim aktom (verjetno s pravilnikom) bo lovska organizacija uredila pravice svojih članov, da uporabljajo uplenjeno divjad ali njene dele (trofeja), lahko bo omogočila izva-

janje lova tujim in domačim lovskim turistom ter za njih določila pogoje.

Že samo sprejetje zveznega zakona nalaga torej sleherni družini in vsej lovski organizaciji obsežne naloge, ki jih bo treba brezpogojno izvršiti v določenih rokih, saj se lahko organizacijam, ki do 31. decembra letos ne prilagode svojega gospodarjenja novemu zakonu, odvzamejo njihova lovišča. Nove naloge pa bo postavil pred slovenske lovce tudi novi republiški zakon, ko bo sprejet.

Sicer je skupščina SRS že 30. oziroma 31. marca sprejela zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o lovu, vendar pa je s tem zakonom samo odpravljeno iz starega besedila vse, kar je bilo v nasprotju z novo ustavo. Edino zanimivo je morda dejstvo, da je bil v gospodarskem in v republiškem zboru z veliko večino sprejet amandma, s katerim je bil črtan sporni 48. člen, ki pooblašča izvršni svet, da izloča lovišča, in ki ga je odločba Ustavnega sodišča SRS v sporu okrog lovišč na Dravskem polju dejansko že ocenila kot neskladnega z ustavo. Sprejem zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o lovu je bil nujen zaradi rokov, ki so bili določeni ob sprejetju nove ustave. Zdaj, ko imamo končno novi zvezni zakon, mora seveda tudi republika izdelati nov zakonski tekst, v katerem bodo upošteevane novosti iz zvezne zakonodaje in prav tako tudi stvarno stanje v lovstvu na področju naše republike.

Dolžnost celotne lovske organizacije je, da s svojim sodelovanjem prispeva k izdelavi takšnega republiškega zakona, ki bo kar najboljše

dopolnil določila zveznega zakona in ki bo uredil, kar je zvezni zakon pustil še odprto. Poleg vsega ostalega bi si v republiškem zakonu želel vsaj nekaj določil o samoupravljanju v lovskih organizacijah in v lovsko gospodarskih organizacijah, kar je na žalost zvezni zakon prezrl. Dozdeva se mi namreč nemogoče, da prav pri urejevanju lovstva ne bi v zadostni meri upoštevali enega najbistvenejših elementov celotne naše družbene ureditve.

(Iz Uradnega lista SFRJ št. 16, od 6. IV. 1965.)

Na podlagi 1. točke prvega odstavka 217. člena ustave Socialistične federativne republike Jugoslavije izdajam

UKAZ O RAZGLASITVI TEMELJNEGA ZAKONA O LOVSTVU

Razglašja se temeljni zakon o lovstvu, ki ga je sprejela Zvezna skupščina na seji Zveznega zbora dne 2. aprila 1965 in na seji Gospodarskega zbora dne 2. aprila 1965.

P. R. št. 276.

Beograd, 4. aprila 1965.

Predsednik
Zvezne skupščine:
Edvard Kardelj s. r.

Predsednik republike:
Josip Broz Tito s. r.

TEMELJNI ZAKON O LOVSTVU

I. Splošne določbe

1. člen

Z lovstvom je po tem zakonu razumeti gojitev, varstvo, lov in uporabo divjadi.

Divjad je družbena lastnina. Pravico uporabe oziroma pravico lastnine na divjadi je mogoče pridobiti ob pogojih, ki jih določa zakon.

2. člen

Po namenu je lovstvo lahko športno, gospodarsko in posebno.

Z lovstvom se ukvarjajo lovske organizacije (lovska društva), lovske gospodarske in druge določene delovne organizacije, ki izpolnjujejo z zakonom določene pogoje za lovstvo (v nadaljnjem besedilu: organizacije).

3. člen

Za gojitev, varstvo, lov in uporabo divjadi se ustanovljajo lovišča na določenih zemljiških in vodnih površinah (lovske površine).

Lovišča se izročajo v gospodarjenje organizacijam z določenimi pogoji.

4. člen

Podlaga za gospodarjenje z loviščem je lovskogospodarski načrt.

Gospodarjenje z loviščem obsega zlasti: gojitev in varstvo zaščitene divjadi, lov in uporabo divjadi, znižanje števila škodljivcev ter urejanje in vzdrževanje lovišča.

5. člen

Ulovljena in poginula divjad ter trofeje divjadi pripadajo organizaciji, ki gospodari z loviščem, na zemljišču izven lovišča (gozdni parki, izletniški gozdovi in dr.) pa organizaciji, ki skrbi za to divjad (14. člen).

Lovska organizacija ureja s splošnim aktom lovčev pravico, uporabljati divjad, ulovljeno na njenem lovišču, in njene dele.

6. člen

Pravico lova na divjad imajo osebe, ki izpolnjujejo z zakonom in na podlagi zakona izdanimi predpisi določene pogoje.

7. člen

Za škodo, ki jo napravijo zaščitena divjad, lovci in njihovi pomagači, odgovarjajo ob določenih pogojih organizacija, ki gospodari z loviščem, in druge z zakonom določene osebe.

Za škodo, povzročeno na zaščiteni divjadi, odgovarjajo osebe in organizacije, ki so škodo povzročile.

8. člen

Za evidenco o številu, vrsti, strukturi in površinah lovišč, o divjadi na njih in o organizacijah, ki gospodarijo z lovišči, ter drugih podatkih o loviščih se uvaža kataster lovišč.

Organizacije, ki gospodarijo z lovišči, morajo pošiljati organu, ki vodi kataster lovišč, vse potrebne podatke.

9. člen

Izvrševanje določb tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov ter izvajanje predpisanih ukrepov na področju lovstva po organizacijah, drugih pravnih osebah in občanih nadzorujejo upravni organi, ki so pristojni za lovsko inšpekcijo.

II. Divjad in varstvo divjadi

10. člen

Divjad v smislu tega zakona so določene vrste živali in ptic, ki prosto živijo v naravi.

11. člen

Določene vrste divjadi so lahko z zakonom zaščitene.

Zaščitena divjad obsega veliko in malo divjad.

12. člen

Prepovedano je uničevanje mladičev in razdiranje legel zaščitene divjadi, uničevanje in razdiranje gnezd in pobiranje jajc določenih vrst ptic.

Republiški zakon lahko odstopi od prepovedi iz prvega odstavka tega člena, če je to potrebno za znanstvene namene, pouk, živalske vrtove in muzeje ali za zatiranje in preprečevanje kužnih bolezni ali če to terjajo druge splošne potrebe.

13. člen

Za varstvo zaščitene divjadi se določa lovopust ter začasna ali stalna prepoved lova.

Med lovopustom in med prepovedjo lova določene vrste divjadi ni dovoljeno loviti, preganjati ali vznemirjati, če ni v zakonu drugače določeno.

Če nastane neposredna nevarnost za zdravje ali življenje ljudi, ali pa premoženje organizacij in občanov, je določeno zaščiteno divjad dovoljeno ubiti v skladu s pogoji, ki jih določa zakon.

Nezaščiteno divjad je dovoljeno loviti ob vsakem času in jo spravljati na številčno stanje, ki ni škodljivo.

14. člen

Gojitev in varstvo zaščitene divjadi ter lov in uporaba divjadi na zemljiščih zunaj lovišč, ki jih uporabljajo delovne in druge organizacije ter državni organi, je pravica teh organizacij oziroma državnih organov, na drugih zemljiščih izven lovišč pa pravica občine oziroma organizacije, ki jo občina pooblasti.

III. Lovišča

15. člen

Lovišče se ustanovi na zemljiški ali vodni površini, ki pomeni naravno in zaokroženo lovsko gospodarsko celoto, ne glede na to, čigava last je zemljišče. Za izvajanje prvega odstavka tega člena smejo organi, ki so pristojni za ustanovitev lovišč, dele enega lovišča pridružiti drugemu lovišču. Če so za ustanovitev lovišč iz prvega odstavka tega člena pristojni razni organi, se deli lovišč pripajajo drugim loviščem po njihovem medsebojnem sporazumu.

16. člen

Iz lovišča se smejo izločiti zemljišča in vodne površine, ki se uporabljajo za komunalne, vojaške ali druge potrebe, kot tudi lovne površine, potrebne za znanost in pouk.

17. člen

Lovišča ustanavljajo:

- 1) občina — za lovske, lovske gospodarske in druge delovne organizacije;
- 2) državni organ, ki je določen gozd razglasil za gozd s posebnim namenom (narodni parki, izletniški gozdovi, gozdni parki in pod.), oziroma organ, ki ga ta pooblasti — na takem gozdnem zemljišču. Na zemljiščih, ki jih upravljajo organi za narodno obrambo, lahko državni sekretar za narodno

obrambo ustanavlja lovišča in določa lovski režim. Če se raztezajo lovne površine lovišč iz 1. in 2. točke prvega odstavka tega člena, ki tvorijo lovsko gospodarsko celoto, na območju dveh ali več občin, ustanovijo lovišče sporazumno občine oziroma organi iz 2. točke prvega odstavka tega člena.

18. člen

Lovišče se izroči v gospodarjenje eni organizaciji. Eni organizaciji lahko izroči občina v gospodarjenje tudi več lovišč, če ležijo ta na območju, na katerem so dani naravni in gospodarski pogoji za skupno gospodarjenje (lovskogospodarsko območje).

19. člen

Če se zanima za posamezno lovišče, ki ga je ustanovila občina, več organizacij, ga odda občina organizaciji, ki ima najugodnejše pogoje za gospodarjenje z loviščem in za pospeševanje lovstva (objekte, naprave in druga sredstva za gojitev in varstvo divjadi, strokovne kadre in dr.). Če imajo vse ali več organizacij enake pogoje iz prvega odstavka tega člena, odda občina lovišče v gospodarjenje organizaciji, ki je dotlej gospodarila z njim.

20. člen

Z organizacijo, ki dobi lovišče v gospodarjenje, se sklene pogodba. V pogodbi se med drugim določijo tudi pogoji, s katerimi se lovišče daje v gospodarjenje.

21. člen

Organizaciji, ki gospodari z loviščem, se sme lovišče vzeti:

- 1) če ne izpolnjuje z zakonom in pogodbo določenih pogojev;
- 2) če ne izvaja ukrepov, ki jih določa lovskogospodarski načrt;
- 3) v drugih primerih, ki jih določa zakon.

Če se po 2. točki prvega odstavka tega člena lovišče vzame lovski organizaciji ali se po prvem odstavku 19. člena tega zakona da v gospodarjenje drugi organizaciji, zagotovi občina lovski organizaciji določene pravice športnega lova in rekreacije, kot tudi določene pravice v upravljanju takega lovišča; pogoj pa je, da se lovška organizacija zaveže, da bo pri gospodarjenju z loviščem v določenem obsegu sodelovala z organizacijo, kateri se lovišče oddaja.

22. člen

Organizacija, ki ji je bilo lovišče vzeto, ima skladno z zakonom pravico do odškodnine.

23. člen

Lovske in gospodarske organizacije, ki gospodarijo z lovišči, lahko dovolijo ob določenih pogojih občanom, ki niso člani lovške organizacije, športni lov in rekreacijo.

Pogoje iz prvega odstavka tega člena določa s splošnim aktom organizacija, ki gospodari z loviščem.

24. člen

Za izvajanje skupnih ukrepov v gospodarjenju z lovišči in pospeševanje lovstva lahko organizacije, ki se ukvarjajo z lovstvom, sklepajo pogodbe o poslovno-tehničnem sodelovanju ter skladno z zakonom ustanavljajo poslovna združenja.

25. člen

Za vsako lovišče mora biti izdelan lovskogospodarski načrt.

Določbe lovskogospodarskega načrta so obvezne za organizacijo, ki gospodari z loviščem, in za vse osebe, ki imajo glede zemljišča, na katerem je lovišče, pravice in obveznosti.

26. člen

Lovskogospodarski načrt sprejema organizacija, ki gospodari z loviščem, potrdi pa ga občinska skupščina, če ni v zakonu drugače določeno.

27. člen

Osnovni načrti za izkoriščanje kmetijskega zemljišča, gozdnogospodarski načrt in lovskogospodarski načrt morajo biti med seboj v skladu.

28. člen

Lastniki oziroma uporabniki zemljišč, na katerih je lovišče, so dolžni dovoliti dejanja in ukrepe gospodarjenja z loviščem, ki jih določa lovskogospodarski načrt.

Če se z dejanji oziroma ukrepi iz prvega odstavka tega člena napravi škoda uporabniku zemljišča, na katerem je lovišče, mu jo mora povrniti organizacija, ki gospodari z loviščem.

29. člen

Sredstva, ki si jih pridobijo v gospodarjenju z loviščem, smejo lovške organizacije uporabljati za stroške, ki jih imajo v zvezi z gospodarjenjem, in za napredek lovstva.

30. člen

Lovska ali lovška gospodarska organizacija, ki gospodari z loviščem, lahko za dopolnilne dejavnosti kupi ali vzame v zakup kmetijsko zemljišče po predpisih, po katerih kupujejo oziroma jemljejo taka zemljišča v zakup kmetijske organizacije.

IV. Lov

31. člen

Lov divjadi obsega odstrel, odlov in znižanje števila divjadi.

Lov zaščitene divjadi je dovoljen samo na loviščih, če ni v zakonu drugače določeno.

32. člen

Divjad smejo loviti člani lovskih organizacij, strokovne osebe organizacije, ki gospodari z loviščem oziroma z zemljiščem izven lovišča (14. člen) — za njene potrebe — ter drugi domači in tuji lovci — turisti s pogoji, določenimi v splošnem aktu organizacije, ki gospodari z loviščem.

33. člen

Trofeje divjadi se smejo nositi iz Jugoslavije samo s predpisanim trofejnim listom; list izda organizacija, ki gospodari z loviščem, ali druga z zakonom določena organizacija.

Zvezni sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo je pooblaščen, da izda natančnejše predpise o obliki, načinu in postopku izdajanja trofejnega lista.

34. člen

Na podlagi zakona se lahko predpiše, da se sme na kmetijskih zemljiščih, ki so zasejana ali zasajena z določenimi kmetijskimi kulturami, prepovedati lov divjadi v času, ko bi to škodovalo kulturam.

35. člen

Pravico lova divjadi na zemljiščih v obmejni coni in v mejnem pasu urejajo posebni zvezni predpisi.

V. Preprečevanje in povračilo škode

36. člen

Organizacije, ki gospodarijo z lovišči, morajo s predpisanimi ukrepi preprečevati škodo, ki jo divjad lahko napravi premoženju ali ljudem na zemljišču, na katerem je lovišče, in na okoliških zemljiščih (znižanje števila divjadi, zavarovanje zadostne hrane v lovišču, postavitve čuvalja in dr.). Uporabniki zemljišč, na katerih je lovišče, in okoliških zemljišč morajo s predpisanimi ukrepi preprečevati škodo po divjadi.

Organizacija, ki gospodari z zemljiščem, in uporabniki zemljišč iz drugega odstavka tega člena lahko uredijo vprašanje povračila za škodo, ki jo dela divjad, tudi z medsebojnim sporazumom (pavšalna odškodnina, zavarovanje pri zavarovalnici in podobno).

37. člen

Za škodo, ki jo napravijo zaščitena divjad in določene vrste nezaščitene divjadi, je odgovorna organizacija, ki gospodari z loviščem, na katerem ta divjad stalno živi; pogoj pa je, da je oškodovanec ukrenil vse, kar je bil po zakonu glede na vrsto divjadi in druge okoliščine dolžan ukreniti, da bi bil škodo preprečil.

Šteje se, da divjad stalno živi na lovišču, na katerem je bila škoda prizadejana, če se ne dokaže nasprotno.

Škodo, ki jo napravi divjad, za katero je predpisana trajna ali začasna prepoved lova, mora povrniti državni organ, ki je odredil prepoved.

Za škodo, ki jo pri lovu na divjad napravijo lovci in njihovi pomagači, je odgovorna organizacija, ki gospodari z loviščem, ta pa ima pravico zahtevati od lovcev oziroma njihovih pomagačev povračilo.

38. člen

Občani in pravne osebe, ki prizadenejo škodo divjadi z brezpravnim lovom ali na kakšen drug protizakonit način, morajo organizaciji, ki na njenem lovišču divjad stalno živi (drugi odstavki 37. člena), povrniti škodo po predpisani odškodninski ceniku.

39. člen

Odškodninske spore iz 37. in 38. člena tega zakona rešuje občinski upravni organ, ki je pristojen za lovstvo, če znaša zahtevana odškodnina do 25 000 dinarjev; nad ta znesek pa pristojno sodišče. Odškodninski zahtevek oziroma odškodninsko tožbo je treba vložiti v 15 dneh od dneva, ko je oškodovanec zvedel za škodo, vendar najkasneje v dveh mesecih od dneva, ko je škoda nastala.

Postopek o odškodninskih zahtevkih oziroma tožbah je hiter.

VI. Lovska inspekcija

40. člen

Upravni organi, pristojni za lovsko inspekcijo, opravljajo to inspekcijo po lovskih inspektorjih.

41. člen

V organizacijskih enotah Državnega sekretariata za narodno obrambo, ki gospodarijo z lovišči, nadzorujejo izvrševanje določb tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov organi, ki jih določi ta sekretariat.

42. člen

Zvezni sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo skrbi za napredek lovske inspekcije v Jugoslaviji in za izvajanje mednarodnih pogodb, ki se nanašajo na lovstvo, nadzoruje delo lovskih inspektorjev in daje v zadevah iz izključne pristojnosti federacije obvezne instrukcije.

43. člen

Če ožja družbeno-politična skupnost nima organa lovske inspekcije ali če organ lovske inspekcije ni je stopnje ne opravi kakšne zadeve iz svoje pristojnosti, lahko opravi tako zadevo zvezni organ za lovsko inspekcijo sam na stroške organa, ki bi jo bil moral opraviti.

44. člen

Pri izvrševanju lovske inspekcije je lovski inspektor upravičen:

- 1) pregledovati vsa dela v lovišču in objekte za gojitev, varstvo in uporabo divjadi;
 - 2) pregledovati lovskogospodarske načrte, poslovne knjige in druge listine, če je to potrebno za kontrolo, kako se uporabljajo predpisi in ukrepi, ki se nanašajo na divjad in na lovišče;
 - 3) začasno ustaviti lov divjadi in druga dejanja, ki niso v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi predpisi — do dokončne odločitve pristojnega organa;
 - 4) zaseči protipravno ulovljeno ali brezpravno prilaščeno poginulo divjad ali njene dele in druge brezpravno prilaščene proizvode lovišča ter predmete, s katerimi so bila storjena ta brezpravna dejanja;
 - 5) odrediti v nujnih primerih, ko bi sicer nastala škoda za splošni interes, začasne ukrepe, da se ta škoda prepreči;
 - 6) obveščati pristojne organe o opaženih nepravilnostih in zahtevati njihovo intervencijo, če nima sam te pravice;
 - 7) zahtevati potrebna obvestila od odgovornih oseb, pri čem izvedencev in drugih, kadar je to potrebno;
 - 8) ukreniti in storiti še drugo, kar je upravičen po veljavnih predpisih.
- Organizacije in občani, ki je njihovo delo pod nadzorstvom lovskih inspektorjev, morajo tem omogočiti nadzorstvo in jim dajati potrebne podatke in obvestila.

45. člen

Lovski inspektorji morajo imeti predpisano strokovno izobrazbo in izpolnjevati druge določene pogoje.

Lovski inspektor mora imeti izkaznico, s katero dokazuje, da je lovski inspektor.

Natančnejše predpise o strokovni izobrazbi in drugih pogojih iz prvega odstavka tega člena ter o izkaznici zveznega lovskega inspektorja izda zvezni sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo.

46. člen

Lovski inspektorji izdajajo odredbe s pismeno odločbo.

Pritožba zoper odločbo iz prvega odstavka tega člena ne zadrži njene izvršitve.

Lovski inspektor pa sme na obrazloženo zahtevo pritožnika, ki se je pritožil zoper njegovo odločbo, odložiti njeno izvršitev, če bi izvršitev odločbe povzročila škodo, ki bi se težko dala popraviti.

47. člen

Če lovski inspektor pri lovski inspekciji spozna, da je bil storjen prekršek, gospodarski prestop ali kaznivo dejanje, mora brez odlašanja predlagati uvedbo postopka za prekršek oziroma naznaniti go-

spodarski postopek ali kaznivo dejanje javnemu tožilcu, ki je pristojen za uvedbo postopka. Organ, kateremu je bila predlagana uvedba postopka za prekršek oziroma kateremu je bil naznanjen gospodarski prestop ali kaznivo dejanje, mora o izidu postopka obvestiti organ lovske inšpekcije, ki je njen inšpektor vložil predlog oziroma ovadbo.

Zoper odločbo o prekršku, izdano na predlog inšpektorja za uvedbo postopka, se lahko pritoži tudi organ lovske inšpekcije, katerega inšpektor je predlagal postopek.

VII. Kazenske določbe

48. člen

Delovna, lovska ali druga organizacija ali druga pravna oseba se kaznuje za prekršek z denarno kaznijo od 10 000 do 500 000 dinarjev:

- 1) če uničuje mladiče ali razdira legla dlakaste zaščitene divjadi, uničuje ali razdira gnezda ali pobira jajca določenih vrst ptic — kadar to ni dovoljeno (12. člen);
- 2) če med lovopustom ali prepovedjo lova lovi, preganja ali vznemirja določene vrste divjadi — kadar to ni dovoljeno (drugi in tretji odstavek 13. člena);
- 3) če za gospodarjenje z loviščem nima lovsko-gospodarske osnove (prvi odstavek 25. člena);
- 4) če spravi iz države trofeje divjadi brez trofejnega lista ali če nepravilno izda trofejni list (prvi odstavek 33. člena).

Z denarno kaznijo od 5000 do 50 000 dinarjev se kaznuje tudi odgovorna oseba delovne ali lovske ali druge organizacije ali druge pravne osebe, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

49. člen

Lovska organizacija se kaznuje za prekršek z denarno kaznijo od 10 000 do 300 000 dinarjev, če sredstva, ki jih dobi v gospodarjenju z loviščem, uporabi v kakšen drug namen, ne pa za stroške z gospodarjenjem in ne za napredek lovstva (29. člen).

Z denarno kaznijo do 50 000 dinarjev se kaznuje tudi odgovorna oseba lovske organizacije, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

50. člen

Delovna, lovska ali druga organizacija ali druga pravna oseba se kaznuje za prekršek z denarno kaznijo od 5000 do 200 000 dinarjev:

- 1) če ne spoštuje posameznih določb lovskogospodarskega načrta (drugi odstavek 25. člena);
- 2) če na svojem zemljišču ne dovoli posameznih dejanj in ukrepov, ki jih predvideva lovskogospodarski načrt (28. člen);
- 3) če lovi divjad na kmetijskem zemljišču, zasejanem ali zasajanem z določenimi kmetijskimi kulturami, v času, ko je lov na takem zemljišču prepovedan (34. člen).

Z denarno kaznijo do 30 000 dinarjev se kaznuje tudi odgovorna oseba delovne, lovske ali druge organizacije ali druge pravne osebe, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

51. člen

Delovna, lovska ali druga organizacija ali druga pravna oseba se kaznuje za prekršek z denarno kaznijo od 5000 do 50 000 dinarjev:

- 1) če ne pošlje upravnemu organu, ki vodi kataster lovišč, vseh predpisanih podatkov (drugi odstavek 8. člena);

2) če lovskemu inšpektorju preprečuje nadzorstvo ali ga pri tem ovira ali mu ne da potrebnih podatkov (drugi odstavek 44. člena).

Z denarno kaznijo do 10 000 dinarjev se kaznuje tudi odgovorna oseba delovne ali lovske ali druge organizacije ali druge pravne osebe, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

52. člen

Z denarno kaznijo od 5000 do 100 000 dinarjev se kaznuje za prekršek posameznik:

- 1) če uničuje mladiče ali razdira legla dlakaste zaščitene divjadi; uničuje ali razdira gnezda ali pobira jajca določenih vrst ptic — kadar to ni dovoljeno (12. člen);
- 2) če med lovopustom ali prepovedjo lova lovi, preganja ali vznemirja določene vrste divjadi — kadar to ni dovoljeno (drugi in tretji odstavek 13. člena);
- 3) če neupravičeno lovi divjad (14. člen, drugi odstavek 31. člena in 32. člen);
- 4) če na svojem zemljišču ne dovoli dejanj in ukrepov, ki jih predvideva lovskogospodarski načrt (28. člen);
- 5) če odnese iz države trofejo divjadi brez trofejnega lista (prvi odstavek 35. člena).

53. člen

Z denarno kaznijo od 3000 do 50 000 dinarjev se kaznuje za prekršek posameznik:

- 1) če na kmetijskem zemljišču, zasejanem ali zasajanem z določenimi kmetijskimi kulturami, lovi divjad v času, ko je na takem zemljišču lov prepovedan (34. člen);
- 2) če preprečuje lovskemu inšpektorju nadzorstvo ali ga pri tem ovira ali mu ne da potrebnih podatkov (drugi odstavek 44. člena).

54. člen

V primerih iz 1., 2. in 4. točke prvega odstavka 48. člena, iz 1., 2., 3. in 5. točke prvega odstavka 52. člena in iz 1. točke prvega odstavka 53. člena tega zakona se sme poleg obsodbe na kazen izreči kot varstveni ukrep tudi odvzem predmetov, ki so bili uporabljeni za prekršek, s prekrškom pridobljeni ali so nastali s prekrškom; v primerih iz 1., 2. in 4. točke prvega odstavka 48. člena, iz 1., 2. in 3. točke prvega odstavka 52. člena ter iz 1. točke prvega odstavka 53. člena pa tudi prepoved rabe lovskega orožja za dobo do enega leta.

VIII. Prehodne in končne določbe

55. člen

Organizacije, ki gospodarijo z lovišči, morajo v roku, ki ga določi zakon republike, sprejeti in predložiti v potrditev lovskogospodarske načrte.

Dokler ne bodo sprejeti lovskogospodarski načrti, se bo z lovišči gospodarilo po letnih načrtih, sprejetih in potrjenih po določbah, ki veljajo za lovskogospodarske načrte.

Organizacije, ki gospodarijo z lovišči, morajo do 31. decembra 1965 prilagoditi drugo svoje poslovanje temu zakonu. Če tega ne storijo, se jim sme lovišče vzeti.

56. člen

Z lovišči, ki sta jih ustanovila Zvezni izvršni svet oziroma vlada FLRJ, bodo gospodarile skladno z zakonom še naprej organizacije, ki jih določi Zvezni izvršni svet.

Republika določi z zakonom, katere organizacije bodo gospodarile z lovišči, ki jih je ustanovil republiški izvršni svet.

57. člen

Določbe 33. in 35. člena tega zakona se bodo uporabljale kot določbe zakona iz izključne pristojnosti federacije, določbe drugega odstavka 1. člena, 3., 5., 7., 15., 22. člena ter 36. do 39. člena tega zakona pa kot določbe popolnega zakona. Republike so pooblašene, da s svojimi zakoni natančneje uredijo odnose, urejene z določbami, ki so našteje v prvem odstavku tega člena.

58. člen

Z dnem, ko začne veljati ta zakon, neha veljati splošni zakon o lovu (»Uradni list FLRJ« št. 105/47).

59. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v »Uradnem listu SFRJ«.

(Iz Uradnega lista SRS št. 11, od 31. III. 1965.)

Na podlagi četrte alineje 135. člena in 148. člena ustave Socialistične republike Slovenije je Skupščina Socialistične republike Slovenije na seji Republiškega zbora dne 31. marca 1965 in na seji Gospodarskega zbora dne 30. marca 1965 sprejela

ZAKON

o spremembah in dopolnitvah zakona o lovu

1. člen

2. člen zakona o lovu (Uradni list LRS, št. 26-94/54) se spremeni in se glasi:

»Divjad je družbena lastnina.

Zaradi smotrnega gospodarjenja z divjadjo določi občinska skupščina lovišča kot lovske gospodarske enote in jih da v gospodarjenje lovskim družinam.«

2. člen

V 3. členu zakona se besede »organov ljudske oblasti« nadomestijo z besedama »državnih organov«.

3. člen

V 9. členu zakona se besede »okrajni (mestni) ljudski odbor« nadomeste z besedami »svet občinske skupščine, pristojen za zadeve lovtva«.

4. člen

11. člen zakona se spremeni tako, da se glasi:

»Lovišča so zaokrožene lovske gospodarske enote, ki obsegajo kopno in vodno površino. Meje lovišč morajo biti določene tako, da so kar najbolj naravne in vidne.

Lovišče ustanovi in mu določi meje občinska skupščina po zaslišanju lovske zveze tako, da lovišče praviloma obsega od 2000 do 6000 ha. Če sega lovišče čez mejo občine, določi občinska skupščina meje lovišča v sporazumu s skupščino sosedne občine. Občinska skupščina lahko spremeni meje lovišča po zaslišanju lovske zveze.«

5. člen

V 12. členu zakona se besede »Okrajni (mestni) ljudski odbor« nadomestijo z besedama »Občinska skupščina«.

6. člen

V 13. členu zakona se besede »Okrajni (mestni) ljudski odbor« nadomestijo z besedama »Občinska skupščina«, besedilo drugega odstavka pa se črta.

7. člen

15. člen zakona se spremeni tako, da se glasi:

»Lovske družine so prostovoljne združitve lovcev zaradi lovskega gospodarjenja v določenem lovišču. Za vsako lovišče se lahko ustanovi samo ena lovska družina.

Lovska družina priglasi svojo ustanovitev in delovanje organu za notranje zadeve občine, na območju katere je lovišče.

Vsaka lovska družina mora imeti najmanj osem članov.«

8. člen

Prvi odstavek 18. člena zakona se spremeni in se glasi:

»Lovski izpit se opravlja pred izpitno komisijo, ki jo imenuje lovska zveza, potrdi pa upravni organ občinske skupščine, ki je pristojen za zadeve lovtva.«

9. člen

19. člen zakona se spremeni in se glasi:

»Sosednje lovske družine sestavljajo lovske zveze. Lovske zveze sestavljajo Republiško lovsko zvezo.«

10. člen

V prvem odstavku 22. člena zakona se besede »okrajni ljudski odbor« nadomestijo z besedami »svet občinske skupščine, pristojen za zadeve lovtva«.

11. člen

V drugem odstavku 26. člena zakona se besedi »ribiškemu društvu« nadomestila z besedama »ribiški družini«.

12. člen

V šestem odstavku 28. člena zakona se besede »okrajnega (mestnega) ljudskega odbora« zamenjajo z besedami »za zadeve zdravstva pristojnega občinskega upravnega organa«, besedi »ljudske milice« pa z besedo »milice«.

13. člen

38. člen zakona se spremeni tako, da se glasi:

»Lovski čuvaj je lahko vsak državljan SFRJ, ki ima orožni list za nošenje orožja in izpit za lovskega čuvaja.

Lovskega čuvaja postavi in razreši lovska družina s pritrditvijo upravnega organa občinske skupščine, pristojnega za zadeve lovtva.

Lovski čuvaj je uradna oseba.«

14. člen

39. člen zakona se spremeni tako, da se glasi:

»Izpit za lovskega čuvaja se opravlja pri izpitni komisiji, ki jo imenuje upravni organ občinske skupščine, pristojen za zadeve lovtva, po zaslišanju lovske zveze. V izpitni komisiji morata biti zastopnik občinskega organa za notranje zadeve in zastopnik lovske zveze.«

15. člen

Prvi stavek prvega odstavka 43. člena zakona se spremeni tako, da se glasi:

»Prispevke lovskih družin v lovske sklade določi občni zbor lovske zveze s pritrditvijo sveta občinske skupščine, pristojnega za zadeve lovtva.«

16. člen

V prvem odstavku 45. člena zakona se besede »občinski ljudski odbor« zamenjajo z besedami »upravni organ občinske skupščine, pristojen za zadeve lovtva.«

17. člen

48. člen zakona se črta.

18. člen

49. člen zakona se spremeni tako, da se glasi:
»Upravni organ občinske skupščine, pristojen za zadeve lovstva, vodi seznam (kataster) vseh lovišč na svojem območju s podatki, ki jih predpiše republiški sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo po za-slišanju Republiške lovske zveze.«

19. člen

V drugi točki drugega odstavka 50. člena zakona se besede »okrajnega (mestnega) ljudskega odbora« zamenjajo z besedami »sveta občinske skupščine, pristojnega za zadeve lovstva.«

20. člen

51. člen zakona se spremeni in se glasi:
»Republiški sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo izda predpise o nadzorstvu prometa z divjadjo in z deli divjadi.«

21. člen

52. člen zakona se črta.

22. člen

V vseh določbah zakona se besede »državni sekretar za gospodarstvo« zamenjajo z besedami »republiški sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo«, besede »državni sekretar za notranje zadeve« z besedami »republiški sekretar za notranje zadeve«, besedi »ljudska republika« z besedama »socialistična republika«, besede »okrajna lovska zveza« z besedama »lovska zveza« in besede »okrajni lovski sklad« z besedama »lovski sklad«.

23. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.
Št. 323-1/65

Ljubljana, dne 31. marca 1965.

Skupščina

Socialistične republike Slovenije

Predsednik:

Ivan Maček l. r.

Varno skrit

Za odgovornost in napredna načela pri odstrelu jelenjadi

(Nadaljevanje)

Rino Simoneti

Biti si moramo na jasnem, kaj želimo z gojit-vijo jelenjadi doseči. Naš cilj gojitve mora biti zdrava, močna jelenjad z odličnimi trofejami, v takem številu, da ni v škodo lastni kvaliteti pa tudi ne gozdarstvu in kmetijstvu. Če si v tem nismo edini, so razprave odveč. Imeti v loviščih kakršnokoli jelenjad in prepustiti vse tokovom, je zelo lahko. Za tak razvoj ni treba ne pro-učevanj ne poročil o ocenitvah in ne strokov-nega dela. Zavedam se, da bi proučevanje tako plemenite divjadi, kot je jelen, zahtevalo na-tančnost in ustrezno poročevalsko službo. Pred-met poročanja bi moral biti odstrel jelenov po teži, starosti, kvaliteti in datumu uplenitve, ko-šut in telet pa vsaj po teži. Tega nimamo, ker je naše zajemanje podatkov metodološko ne-usklajeno in pomanjkljivo. Za posamezna po-membna nahajališča jelenjadi ni objavljenih no-benih podatkov.

Komisije za ocenjevanje jelenjih trofej so prve začele opozarjati na napake pri odstrelu. Posa-mezne lovske družine so na osnovi lastnih iz-kušenj ugotovile tudi to, da so na pogonih ob-strelile preveč živali in da niso imele uspehov, medtem ko so dobro odrezali sosedje, ki so isto nedeljo lovili. Previsoko število uplenjenih mla-dih, dobro zasnovanih jelenov in zastrelitve so izpodbudile lovce cerkniško loškega področja, da so leta 1961 sklenili na posvetu enajstih lov-skih družin, da jelenov ne bodo streljali na po-gonih. O tem pozitivnem sklepu sem pisal v lovskem kotičku »Dela« 5. aprila 1961.

Nekatere karakteristike plana in izvršitve od-strela jelenjadi v loviščih LZ Ljubljana

Ker so mi na razpolago samo podatki LZ Ljubljana, ki obsega notranjsko in krmsko borovniško lovsko skupnost, se bom moral osloniti nanje. To je le del lovišč z jelenjadjo. Vendar je iz podatkov opazovanj manjše enote še vedno pravilneje izvajati splošnejše sklepe, kot pa navajati posamezna naključja in nanje opirati kakršnokoli posplošeno trditev. Razmere so morda neke boljše, druge slabše, v poprečjih

Plan in odstrel jelenjadi med 1958. in 1964. letom v loviščih LZ Ljubljana:

Lovsko leto	Planirani odstrel				Izvršeni odstrel				% izvršitve
	jeleni	košute	teleta	Skupaj	jeleni	košute	teleta	Skupaj	
1958—59	54	67	33	154	41	42	13	96	61
1959—60	51	101	37	189	37	75	28	140	74
1960—61	46	77	53	176	33	51	19	103	58
1961—62	39	72	38	149	40	57	17	114	76
1962—63	39	47	57	143	33	53	36	122	85
1963—64	43	54	55	152	39	51	29	119	78
Skupaj	272	418	273	963	223	329	142	694	72

Vir: Statistična poročila LZ Ljubljana.

pa najbrž niso bistveno različne. Moja razmišljanja bodo morda pobuda za celovitejšo obdelavo gojitve jelenjadi pri nas.

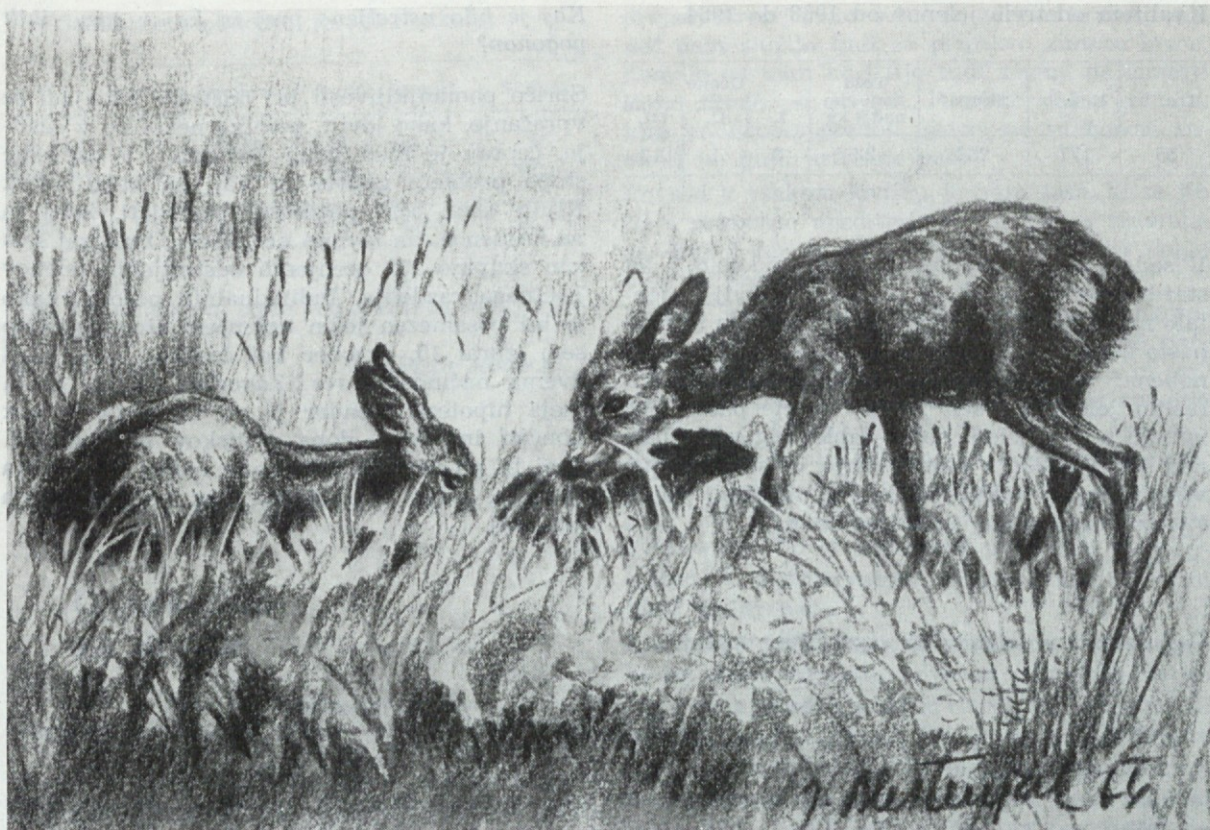
Iz tabele je razvidno, da je bil plan odstrela najmanj izvršen 1960. leta, z 58 %, in največ 1962. leta, s 85 %. Poprečno pa je bil v šestletnem razdobju plan izpolnjen z 72 %. Iz izvrševanja plana lahko sklepamo, da je stalež ocenjen visoko. To domnevo potrjuje tudi dinamika celotnega odstrela, ki je leta 1958 znašal 96 kosov in je naslednje leto močno porasel na 160 kosov, na kar pa zopet zelo upadel na 103 kose in kaže v naslednjih letih blago dviganje. Bolj kot sklepanje iz odstrela na stalež, je zanimiva struktura plana in odstrela po spolu za razdobje od 1958. do 1964. leta:

	Plan odstrela		Izvršitev odstrela	
	število	%	število	%
Jelen	272	28,2	223	32
Košuta	418	43,3	329	48
Tele	273	28,5	142	20
Skupaj	963	100	694	100

Preseneča visoko postavljen plan odstrela jelenov in košut, namesto telet. To se mora odražati pri kakovosti staleža. V loviščih mora biti ob taki strukturi odstrelnega plana, ki jo izvršitev še poslabšuje, preveč mlade, za razplod nezrele jelenjadi. Ker je v naravi prirastek moške in ženske jelenjadi približno enak, programiramo verjetno preveč odstrel košut. To razmerje se pri izvršitvi še zaostrí. Preveč pade srednje stare, za razplod najboljše jelenjadi. Plani odstrela so se v šestletnem razdobju izpolnjevali pri jelenih z 81 %, to je najvišje, pri košutah z 78 %, pri teletih pa le z 51 % ali nižje. Tak odstrel slabi razplodno moč in pušča v lovišču mlado divjad, ki odvzema hrano zdravi, zreli jelenjadi, ki je na višku svojih moči in lepote. Najugodnejše spolno razmerje med moško in žensko jelenjadjo bi bilo 1:1. V lovišču naj bo zadostno število zrelih jelenov, ki bodo že zaradi istočasne pojatve pri košutah in jelenih izključevali slabše tekmece, čeprav se starejše košute pojajo prej in nato junice. Če košuta v času pojatve ni oplojena, se po nekaj dneh poja znova. Če zrelih jelenov primanjkuje, se brez borb udeležujejo paritve tudi postranski, gojitveno slabši in nezreli jeleni.

Uplnjeni jeleni po kategorijah

Leto	I. a	%	I. b	%	II. a	%	II. b	%	Skupaj
1958—59	4	12	3	9	18	53	9	26	34
1959—60	3	10	3	9	16	50	10	31	32
1960—61	4	13	5	17	11	37	10	33	30
1961—62	6	18	5	15	16	49	6	18	33
1962—63	2	6	5	16	20	65	4	13	31
1963—64	5	15	6	18	11	32	12	35	34
1964—65	1	3	3	8	21	55	13	34	38
Skupaj	25	10,5	30	13	113	48,5	64	28	232

Trofeje teh jelenov so bile predložene v ocenitev komisiji za ocenjevanje trofej iz LZ Ljubljana. Dopuščam možnost, da je nekaj trofej, ki so vsako leto ostale neocenjene, bilo starejših, nekaj mlajših. Med njimi so bili gojitveno kakovostni in tudi slabši jeleni, kar ne more bistveno vplivati na poprečje. Večletno poprečje izravnavna razlike. Klasifikacija je izvršena na osnovi navodil statističnega poročila LZ Slovenije. O komisiji menim, da je izkušena, kar pa ne izključuje občasnih pomot.

Starih jelenov odstrelimo malo, vsega 23,5 %, mladih pa 76,5 %. Starih zrelih jelenov ni. Še niso zrasli, vsaj v tolikem številu ne. Škodljivo je, da je v 7-letnem poprečju od vseh jelenov padlo kar 48,5 % mladih, bodočih, gojitveno kvalitetnih, kapitalnih jelenov. Od vseh ocenjenih uplenjenih mladih jelenov je bilo 63 % bodočih plemenjakov. To je toliko slabše, ker iz tabele vidimo, da je starost 7 let dočakalo in bilo uplenjeno skoraj enako število kvalitetnih, kot manj vrednih jelenov. Pravočasne selekcije ni. Streljamo mlade, gojitveno kvalitetne jelene. Če za primeru vzamemo strukturo odstrela po starosti, ki velja za gorska lovišča Bavorske, objavljeno v Waidwerk der Welt 1938, stran 171, ugotovimo: Na sto uplenjenih jelenov je padlo 30 telet moškega spola, pri nas pa 23. Mlajših jelenov je padlo pri nas 59, tam 37, kot srednje starih in starih tam 33, pri nas 18. Pri nas še nimamo za-

nesljivih podatkov, ki so za gojitev in odstrel potrebni. Tudi, če je jelenjadi toliko, kot je brez škode za razvoj prenesejo naša lovišča, se ne smemo pomiriti z gornjimi rezultati. Naši uspehi bi bili večji, če bi manj ugibali na posameznih primerih, ki ne povedo mnogo. Modrovanja na pamet je veliko preveč. Taka ugibanja in samozadovoljstvo nas tepejo z močjo železne logike na vseh področjih. Če bi bilo res, kot mislijo posamezniki, »najlaže in najzanesljiveje oceniti jelena«, njegovo starost in plemenske sposobnosti, sem prepričan, da bi bilo manj pogršnih odstrelav.

Rezultati gojitve na področju LZ Ljubljana

S stališča gojitve plemenite veledivjadi je najpomembnejša kvaliteta. Zelo važen in rogovju vsaj enakovreden kriterij je teža uplenjene živali. Žal nimam podatkov in vse kar je zabeleženo, je približno in nepopolno.

Iz trofej, ki so bile predložene komisiji za ocenjevanje glede na gojitveno vrednost, odbere komisija izmed vseh one, ki tehtajo nad 4 kg in jih izmeri ter oceni. Meja 4 kg je nizka in zaželeno bi bilo, da bi vsaj vsi nad 7 let stari in zdravi jeleni nosili trofejo v tej teži. Poseben pokazatelj pa je, koliko od teh nad 4 kg težkih trofej se lahko uvrsti med kapitalne in so jim na lovskih razstavah dodeljena posebna odličja.

Kvaliteta odstrela jelenov od 1958 do 1964

I. a, b	II. a, b	Skupaj	Teža rogovja nad 4 kg	Ocene		
				I.	II.	III.
55	177	232	22	0	1	12

V sedemletnem obdobju je padlo 55 nad 7 let starih jelenov. Le 22 ali polovica rogovij je tehtalo nad 4 kg. Po mednarodnih kriterijih bi bronasto medaljo dobilo 12 trofej, srebrno 1 in zlato nobena. To je primerjava samo nasproti odraslim jelenom. Vseh jelenov pa je padlo 232, in tudi mlajši jeleni nosijo lahko rogovje s težo nad 4 kg. Toliko v razmišljanje, če smo z gojitvijo jelenjadi lahko zadovoljni. Mislim, da je število razveseljivo, kvaliteta pa ne.

Kaj je bilo ustreljeno prej in kaj v času tihih pogonov?

Spričo pomanjkljivosti pri odstrelu jelenjadi se vprašanje, kako loviti, pomika nekoliko v ozadje, čeprav je med seboj povezano. V ospredje stopa problem gojitve in kaj, ne kako loviti. Kljub temu sem poizkušal pogledati, kdaj in na kakšen način lovimo na jelene. Opazoval sem isto skupino 232 ocenjenih odstreljenih jelenov 7-letnega razdobja. Individualnih poročil, kako je bil posamezen jelen uplenjen, nimamo. Zato sem izbral 15. oktober kot časovno mejo med dvema načinoma lova. Zavedam se, da je ta meja hipoteza. Vendar je po 15. oktobru ruk končan in začne doba pritiskov na jelenjad. Prej in po tem datumu pade nekaj jelenov na čakanje, zalaz in slučajno, kar ne izpreminja poprečij.

Čas uplenitve jelenov in razvrstitev trofej:

Leto	Do 15. oktobra						Po 15. oktobru						Skupaj
	I. a	I. b	II. a	II. b	Skupaj	%	I. a	I. b	II. a	II. b	Skupaj	%	
1958	3	1	8	4	16	53	1	2	10	5	18	47	34
1959	2	2	6	8	18	56	1	1	10	2	14	44	32
1960	4	4	2	7	17	57	—	1	9	3	13	43	30
1961	5	2	11	3	21	64	1	3	5	3	12	36	33
1962	1	3	9	4	17	55	1	2	11	—	14	45	31
1963	1	2	5	3	11	32	4	4	6	9	23	68	34
1964	—	1	13	4	18	47	1	2	8	9	20	53	38
Skupaj	16	15	54	33	118	51	9	15	59	31	114	49	232

V sedemletnem poprečju je bilo uplenjenih do 15. oktobra 51 % in po njem 49 % jelenov. Če osredotočimo vso pozornost na mlade, gojitveno dobre jelene in poskušamo spremljati procent odstrela in čas uplenitve, dobimo v procentih odstrela vseh jelenov in mladih tole sliko:

Leto	Do 15. oktobra		Po 15. oktobru	
	% vsega odstrela	% 2 a	% vsega odstrela	% 2 a
1958	53	44	47	56
1959	56	37,5	44	62,5
1960	57	18	43	82
1961	64	69	36	31
1962	55	45	45	55
1963	32	45	68	55
1964	47	62	53	38
Skupaj	51	47,7	49	52,3

Čeprav pade več jelenov pred 15. oktobrom, je manjši del dobro zasnovanih mladih.

Od leta 1958 do 1961 narašča število jelenov, uplenjenih pred 15. oktobrom v odstotkih: 53, 56, 57 in 64. V istem razdobju je pred 15. oktobrom vedno padlo manj 2 a jelenov kot po 15. oktobru, razen leta 1961. Procent 2 a jelenov, ki so padli pred 15. oktobrom, je: 44, 37, 5, 18 in izjemno 69. Po letu 1962 niha procent odstrela pred 15. oktobrom na nižjem nivoju: 55, 32 in 47 ter odstrel 2 a jelenov pred 15. oktobrom na višjem: 45, 45 in 62. Kadar je pred 15. oktobrom padlo več, smo v poprečju izvršili manj napačnih odstrela. Vseh 2 a jelenov je padlo po 15. oktobru 52,3 % in 47,7 % pred tem časom. Razlika ni velika, je pa vredna upoštevanja. Najvažnejše vprašanje pa ostane: kaj in ne kdaj in kako streljamo!

Iz istega pregleda je mogoče sklepati, ali pade na pritiskanje več mladih ali več starih jelenov.

V sedemletnem obdobju je slika takale:

	Do 15. oktobra		Po 15. oktobru		Skupaj
I. a, b	31	56 ‰	24	44 ‰	55
II. a, b	87	49 ‰	90	51 ‰	177
Vsega	118	51 ‰	114	49 ‰	232

Pred 15. oktobrom pade več zrelih in manj mladih jelenov.

(Pride konec)

O pašnikih za divjad

Franc Friškovec

V zadnjem času, ko je vedno več slišati o slabi kakovosti srnjadi in jelenjadi, slabotni in v rogovju kržljavi, bi bilo treba bolj poudarjati problem prehrane, kakor pa gojitveni odstrel. Le-ta bo bore malo doprinesel k izboljšanju kakovosti divjadi, če v lovišču ni dovolj in primerne prehrane.

Treba bi se bilo čimprej otresti stare miselnosti, da kmečki gozd nudi dovolj prehrane, posebno še pri večjem staležu divjadi.

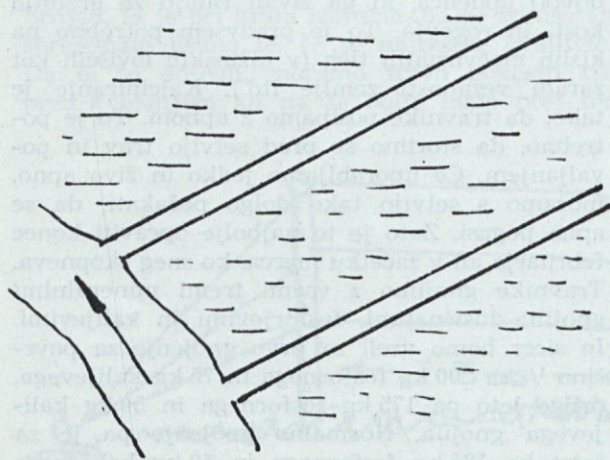
Temu se da precej odpomoči s pašniki za divjad, od katerih imamo več koristi. Pašniki oz. bolj travniki za divjad ne samo, da nudijo

divjadi dovolj kakovostne in zdrave hrane, temveč nam služijo tudi za pripravo zimske krme, nemalo pa nam koristijo tudi s tem, da zmanjšamo škodo po divjadi. Posebno važni so tam, kjer enoličnost gozdov (smrekovi in borovi sestoji) ne nudi ustrezne paše.

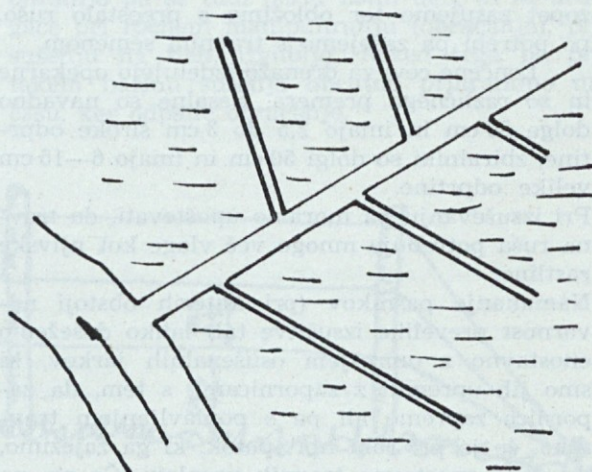
Povsod v vsakem lovišču je najti jase, ki se jih da s primerno ureditvijo spremeniti v travnike za divjad ter je zato potrebno le nekaj volje, dela in sredstev.

Preden pa se lotimo dela, je važno, da ugotovimo, kakšen je svet, na katerem mislimo pašnik urediti. Najbolj ustrezajo apnenčasta in primerno vlažna tla in to zaradi razvoja rogovja in okostja, ki sta mu glavna tvarina apnenec. Vendar takih idealnih tal ne bomo hitro našli. Ponavadi bodo to ali kakšne večje zamočvirjene jase s kisló travo ali pa presuha zemljišča s plevelom. Tu si pomagamo z malimi melioracijami, tj. z osuševalnimi oziroma namakalnimi jarki ali drenažo.

Z odprtimi jarki najboljše odvajamo s travnikov, ki so malo nagnjeni, odvečno površinsko vodo (deževnica, voda z višjih mest in potokov ali izvirkov na travniku). Če se voda zadržuje v ožjem pasu travnika, že zadostuje, da na najnižjih mestih izkopljemo primerno velik odtočni jarek. Pri večjih zamočvirjenih površinah pa skopljemo ali dva vzporedna odtočna jarka ali pa večji odtočni jarek, v katerega se stekajo zbiralni jarki. O legi in velikosti posameznih vrst jarkov odloča količina vode, nagnjenost zemljišča in tudi kakovost zemlje. Vendar pa tu velja splošno pravilo, da sme voda v jarku preteči v sekundi od 0,10 do 3,5 m. Nagib jarka pa je primeren, če se njegovo dno na vsakih 100 m zniža od 1 do 10 cm, tj. od 0,01 do 0,10 ‰. Na travnikih, ki so bolj nagnjeni, preprečimo odplavljanje zemlje s tem, da v jarku zgradimo potrebno število utrjenih pragov.

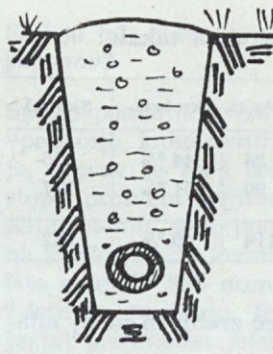
Vzporedna odtočna jarka

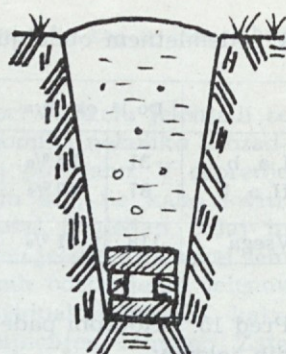
Odtočni jarek z zbiralniki

Z odprtimi jarki uspešno zbiramo na prepustni zemlji tudi prekomerno podpovršinsko (talno) vodo. V težki zemlji pa so v ta namen najprikladnejše pokrite cevi — drenaža. Sladke trave in detelje uspevajo dobro le tedaj, če je nivo talne vode od 40—70 cm pod zemeljsko površino. Za dober pašnik za divjad pa velja, da mora biti najmanj ena tretjina celotne flore na pašniku sestavljena iz deteljnic ali metuljnic (bele detelje, črne detelje, švedske detelje, lucerne, triplata, močvirske nokote, grahovine, obpotne grašice, ptičje grašice itd.)

Zato bo mreža osuševalnih jarkov pravilno delovala le tedaj, če se višina talne vode v prepustnih tleh zniža na približno 40 cm, v barski zemlji na 50 cm, v težki vlažni zemlji pa na 60 cm. To globino bomo dosegli z jarki, ki jih skopljemo 10 do 15 cm globlje. Razdalje med vzporednimi jarki naj bodo na trdinski zemlji 8—30 m narazen, na barskih tleh pa 15—25 m. Prerez (profil) jarkov je odvisen od zemlje. Na splošno velja: čim rahlejša je zemlja, tem bolj položne so stranice jarka in obratno, v težji zemlji so bolj strme. Tako naj bo npr. v pešeni zemlji nagib stranic jarka 1 : 2, v ilovnati pa 1 : 1,25.

Drenažni jarek s posebno drenažno cevjo

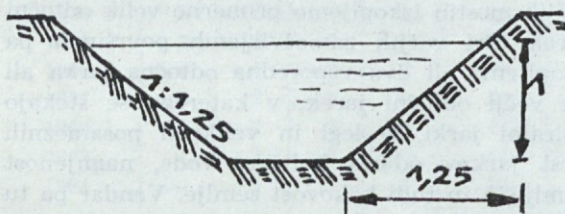

Drenažni jarek s cevjo iz zložene opeke

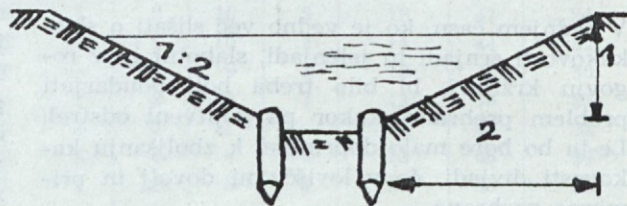
Če hočemo, da nam jarki in drenaža stalno pravilno delujejo, jih moramo seveda vzdrževati, čistiti in po potrebi poglobljati. Za to je najprimernejša pomlad — marec in april.

Skoraj še bolj važno kot osuševanje in namakanje pa je gnojenje in kalciniranje tal, saj je to najenostavnejše in najcenejše melioriranje travnika.

Gnojenje namreč ne vpliva samo na količino in kakovost flore travnika, ampak z njim dose-

Prerez jarka v ilovnati zemlji

Prerez jarka v pešeni zemlji z utrjenim dnom

Na podoben način kot izsuševanje z jarki uredimo tudi drenažo. Tu izkopljemo najprej jarke, nato pa vanje položimo kamenje, les, opeko, butare šib, protje in podoben material ali pa celo posebne kratke lončene cevi in jih nato zopet zasujemo ter obložimo s preostalo rušo, po potrebi pa zasejemo s travnim semenom.

Lončene cevi za drenažo izdelujejo opekarne in so različnega premera. Sesalne so navadno dolge 30 cm in imajo 2,5 do 3 cm široke odprtine, zbiralniki so dolgi 50 cm in imajo 6—15 cm velike odprtine.

Pri izsuševanju pa moramo upoštevati, da travna ruša potrebuje mnogo več vlage kot njivske rastline.

Namakanje pašnikov (pri katerih obstoji nevarnost prevelike izsušitve tal) lahko dosežemo enostavno z omrežjem osuševalnih jarkov, ki smo jih opremili z zapornicami, s tem, da zapornice zapremo ali pa s poplavljanjem travnika, če je pri roki npr. potok, ki ga zajezimo, da voda enostavno travnik preplavi. Če ne, pa je treba travnik škropiti, kar pa precej stane.

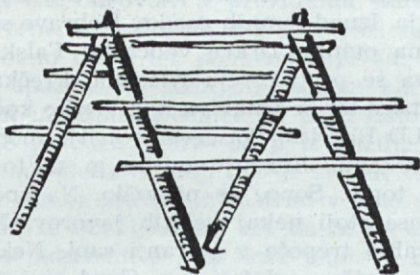
žemo tudi ureditev vodnih razmer pa tudi strukturo tal (humus, zadrževanje vlage z gostejšo rušo, izpiranje in odplakovanje je zmanjšano zaradi vezanosti zemlje itd.). Kalciniranje je predvsem potrebno tam, kjer zemlja ne vsebuje dovolj apnenca, ki ga živali rabijo za gradnjo kosti in rogovja. To je predvsem potrebno na kislih močvirnatih tleh (v nižinskih loviščih kot zaradi vezanosti zemlje itd.). Kalciniranje je tako, da travnike posipamo z apnom. To je potrebno, da storimo še pred setvijo trav in povaljanjem. Če uporabljamo jedko in živo apno, moramo s setvijo tako dolgo počakati, da se apno pogasi. Zato je to najbolje opraviti konec februarja ali v začetku marca, ko sneg skopneva. Travnike gnojimo z vsemi tremi mineralnimi gnojili: dušičnatimi, fosforjevimi in kalijevimi. In sicer bomo vzeli za prvo gnojenje za površino $\frac{1}{4}$ ha 200 kg fosfornega in 75 kg kalijevega, drugo leto pa 175 kg fosfornega in 50 kg kalijevega gnojila. Normalno gnojenje pa je za četrt ha 125 kg fosfornega in 50 kg kalijevega gnojila. Za kislta tla bomo vzeli kot gnojilo Tho-

masov fosfat in kalijevo sol, za nevtralna ali alkalna tla pa kalijevo sol. S temi gnojili lahko gnojimo zgodaj spomladi, konec februarja ali v začetku marca in to tako, da ju med seboj pomešamo in raztrosimo po snegu.

Dušična gnojila potrosimo na travnik neposredno pred začetkom rasti in neposredno po prvi košnji, ker so v zemlji kratko obstojna. Za to gnojenje vzamemo za četrta ha 50 kg nitromonkala; na tleh z dosti apna pa toliko amonsulfata. Po prvi košnji to količino zmanjšamo na polovico, tj. na 25 kg.

Pomlad je čas za vzdrževanje pašnika, tj. čiščenje plevela in listja, krtin, jarkov in tudi za setev.

Setev je potrebna predvsem, da izboljšamo in povečamo vrste sladkih trav, deteljníc in metuljnic. Setev deteljníc in metuljnic je važna predvsem zato, ker jih ostale trave sčasoma spodrinejo. V tem času pašnike tudi pobranamo in povaljamo. Brananje je koristno le tedaj, če je suša prepogosta, če se je na travniku razbohotil plevel in če sejemo. Ker večina trav uspeva najbolje v čvrsti in trdni zemlji, je mnogo koristnejše povaljanje s težjim valjarjem. Ta pritisne rastline in semenje k zemlji, da pride v stik s talno vlago, z njim pa uničimo tudi nekatere plevela in škodljivce.

Strehasti kozolček

S košnjo za zimsko krmljenje začnemo v juniju. Srnjad, ki je pri hrani izbirčna, bo po izkušnjah sprejemala hrano le, če je najboljše kvalitete. Da bi to dosegli, moramo travo pokositi tik pred cvetenjem ali pa še bolje malo prej ter

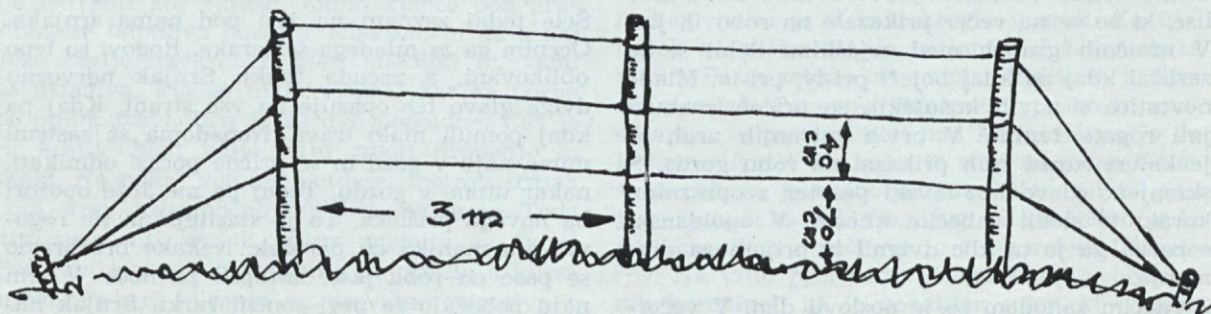

Pravilno vloženo seno v stožju (deževnica se odteka neposredno na tla)

jo sušiti na stožju; takrat ima tudi največjo hranilno vrednost, ker vsebuje največji odstotek beljakovin.

Stožja je več vrst in si ga lahko naredimo sami. To so razne ostrvi, piramidasti, trinožni in strehasti kozli. Da spoznamo, kako so narejeni, je najbolje, če si jih ogledamo pri kmetu. Zelo dobro pa se obnese tudi zasilni kozolček na vrv ali žico. Je poceni in uporaben ob vsakem vremenu. Na njih sušena mrva izgubi najmanj hranilnih snovi. Kozolčke napravimo tako, da zabijemo v zemljo 2,3 m dolge in 6 cm debele kole po 3 m narazen, nanje pa napnemo pocinkane žice ali vrvi. Spodnja vrv mora biti vsaj 70 cm od tal, ostale pa 40 cm vsaksebi.

Pokošeno travo zdevamo na vrv že prvi dan. Zlagamo jo od spodaj navzgor tako, da je seno na spodnjih vrveh zavarovano s senom na zgornjih vrveh. Deževnica in vlaga se tako ne cedi po vsej bočni strani, ampak kaplja neposredno na tla. Pri vlaganju v stožje moramo paziti, da se trava v zeleni masi ne dotika tal. Prednost stoženja je namreč ta, da je izguba hranilnih snovi v krmi, ki je pri vsakem sušenju nujna, zmanjšana na najmanjšo možno mero, ohranijo pa se tudi nežni listni deli, ki se drugače pri ročnem manipuliranju (obračanje), pri sušenju na tleh, izgubijo. Razen tega pa pri takem načinu sušenja občutno prihranimo na času, ker odpade obračanje.

Zasilni kozolček z vrvmi

Ko je seno suho, ga vskladiščimo v ostrvi s premičnimi strehami ali senike (šupe), ki nam lahko služijo, če so solidno zgrajeni, tudi za shranjevanje druge krme za zimsko krmljenje. Najbolje je, če v bližini postavimo krmišča zaradi lažjega transporta krme pozimi. Seveda morajo biti potem pašniki na ljudem odročnejših krajih, kjer ni stalnega prometa. Ob tako urejenem pašniku lahko postavimo opazovalne preže, najboljše visoke, ki so nam lahko v veliko korist in užitek.

Ob robu tako urejenega pašnika je dobro zasaditi razno grmičje, vrbe, topole, kostanj, jesen, malinje in kopinje, lesnike in drugo mehkolesno listnato drevje, katerega popje srnjad posebno rada objeda. Nič ne bo škodilo, če bomo tu zasejali kako pest jare rži, ajdo, oves ali ječmen. Tako zasajeno grmovje bo divjadi nudilo tudi varen vstop in izstop na pašo pa tudi pregled, kaj se na pašniku dogaja. Za vzbujanje občutka varnosti ne bo odveč, če na travniku pustimo tu in tam kak grmič, paziti moramo samo, da se preveč ne razbohota, sicer nas bo oviral pri košnji.

Končno spadajo nekako k paši tudi razne vrste solnic, ki jih uredimo ob pašniku.

To bi bilo nekaj besed o pašnikih za divjad, ki bi jih vsa lovišča, ki jih štejemo za dobro urejena in oskrbovana, skoraj morala imeti, če hočemo v njih vzdrževati ob primernem staležu zdravo in kakovostno divjad.

Klavzen

Blaž Lovc

II.

REBER

V tople noči so se začeli razlegati veseli vriski koscev. Zoreča trava na senožetih je v gostih redih polegala za njihovimi kosami. V gozdovih so se speljavali mladi skobci. Vse to pa le ni moglo toliko razburiti lovčeve krvi kot rdeče lise, ki so se na večer prikazale na robovih jas. V mračnih grapah med orjaškimi debli se je zaslíšal kdaj pa kdaj boječi pri-iv, pri-iv. Mlade nevestice v novih kožuščkih so pričele razburjati rogate ženine. V prvih jutranjih urah se je kateri izmed njih prikazal na robu gozda. S sklonjeno glavo kot lovski pes ter z opreznimi koraki je sledil vabečim klicem. V opoldanski soparici ga je ta klic dvignil iz prijetnega dremanja.

Z rdečim zahodom se je poslovil dan. V večernem hladu je dvignil glavo ter oprezal. Neka

notranja sila ga je preganjala, da ni našel miru nikjer. Končno pa je tudi on našel, kar je iskal. Med visoko travo je opazil vitko postavovo vabeče srne. Ko je dobil v nos njen vabljeni dah, se je pognal proti njej. Počakala ga je, ko pa se ji je približal, se je spustila v dir. Hropenje je spremljalo njuno pot. Iz kroga v krog se je povečalo, dokler narava ni v svoj mogočen roman življenja napisala nov list.

Mesec še ni utonil za gozdove in med jutranjim petjem petelinov so koraki izdajali lovca. Pot ga je vodila čez Reber v one mirne predele lovišča, kamor je redko hodil. Koliko poti in truda je že vložil v upanje, da bo...

Jutranji veter nama je prinašal prijeten vonj pokošenega sena. Od nekje je prihajala pesem koscev. Povsod so pač zamudniki. Midva to jutro nisva bila, po reku: rana ura, zlata ura. Hitro sva ubirala pot ob vinogradih. Velike zelene površine so še mirovale, ko se ustaviva pri zadnjih hišah.

Kam? V Meniško, Marinovo Pušo ali v Klavzen? Brez besed kreneva proti staremu tajinstvenemu Klavznu. Strmi klanec Rebri proti Puši naju kar razgreje. Nič ne postojiva, temveč se zopet zagrizeva v še večjo strmino. Na vrhu na klopci pod mogočnim hrastom malo posediva. Pod nama v grapi leži Krajnecina 'frata'. Nad njo Pečke s svojo stoletno lipo na vrhu, dalje proti zahodu pa mogočna Čandrova domačija. Iznad temnih gozdov Dobrave se mrko dviga na ovinku Drave veličastni Falski gozd. Izgubiva se proti osrčju Klavzna. Prečkava izvir Bistrice ter se ustaviva nad lovsko kočjo nekdanje LD Bistrice. Poiščeva si kritje med gostimi smrekami. Jutro je mirno in za to višino še kar toplo. Sonce še ni vzšlo. Na spodnjem robu jase stoji nekaj velikih javorov. Njihovo listje rahlo trepeče v jutranji sapi. Nekje nad nama se prične oglašati kos. Gozd se je po našem prihodu zopet umiril. Pogledam Jožeta, tudi on je popolnoma miren. Njegov pogled mi pravi: poslušaj, čakaj in opazuj! V gozdu pa je vse mirno in tiho. Na nasprotni strani grape opazim na gozdni poseki neko gibanje. Z daljnogledom spoznam, da je trop gamsov na paši. Pri nekem podrtem deblu opazim kozo vodnico. Oči me že ščeme, zato odložim daljnogled. Tedaj opazim, da tudi Jože strmi skozi daljnogled. Šele tedaj zaznam na jasi pod nama srnjaka. Ocenim ga za mladega šesteraka. Rogovi so lepo oblikovani, a začuda tanki. Srnjak nervozno dviga glavo ter opazuje na vse strani. Kdaj pa kdaj pomuli malo trave. Nenadoma se zastrmi mimo naju v gozd in se prične počasi odmikati, nakar utone v gozdu. Tedaj pa me Jože opozori na novega prišleka. To je stasitejši in na rogovih mu manjka en paroček. Nekako brezbrizno se pase na robu jase, izstopiti pa noče. V tem naju pobožajo že prvi sončni žarki. Srnjak nama je prišel že čisto blizu, ko se ustavi in za-

strmi v naju. Oba obsediva kot pribita, pa kljub temu samo bao-oov, bao-ov in že ga ni več.

Napotiva se v grapo proti mlademu smrekove-mu sestoju. Previdno se približava jasi, ki je ostala od poseka in ki so jo prašiči vso preorali. Nekatere od teh kotanj je napolnila voda, da so priljubljeno napajališče. Zaradi tega so tukaj postavili visoko prežo, prav tako veliko, da lahko dvojica sedi na klopci na drevesu. Povzpneva se nanjo. Ura je šele nekaj čez šesto. Še dobro se ne namestiva, ko zaslišiva nad nama v strmini skoke. Na jasico priteče lanski šilarček, se na hitro napije in izgine. Ko po zajtrku zavezujeva nahrbtnike, se pripelje na bližnjo smreko kanja. Začudeno klikne, ko naju opazi ter zopet odleti. Spustiva se na tla in stopiva proti Puši čez glo-boko grapo. V grapi je nekakšna ravnica, ste-kališče več manjših potočkov, kjer se ustaviva in šele ob enajstih odrineva čez stari leseni most, ko pod nama v blatu nekaj začofota. Iz-pod mosta plane jazbec, ki se je tam hladil, in jo na svojih kratkih nogah urno pobriše.

Na Puši odideva v njen zgornji konec, kjer so prašiči izrili več kaluž. Tu se zakrijeva in ko se gozd umiri, prične Jože s klicanjem. Po po-novnem pivkanju zahrešče nad nama skoki in srnjak plane prav pred najin grm. Jezno zaboka in zbeži. Jože kar sedi, da preteče več kot pol ure, ko ponovno zapivka. Po nekaj klicih dobiva iz gozda isti odgovor. S previdnimi koraki se prikaže srna, se ozira in ker ne opazi ničesar, pomuli malo trave ter ponovno zapivka, ne da bi naju opazila. Po zadnjem njenem klicu ob-stande kot ukopana. Nedaleč od naju izstopi lep srnjak. S povešeno glavo se ji približuje. Srna pa ga samo gleda in stoji. Ko je srnjak že čisto blizu, se ustavi, zravnja in zastrmi v srno. Nekaj trenutkov se oba gledata, kot da bi se ocenje-vala. Kar zdrznem se, ko srna plane v beg in srnjak se divje zapodi za njo.

»Vrniva se v Klavzen,« reče Jože. Ne utegnem ga vprašati, zakaj, ko blizu naju pade kot kamen v travo kragulj. Presunljivi zajčji vek se raz-leže po Puši. Kragulj pa se že dvigne s plenom v krempljih. Začudim se, zakaj Jože ne strelja. Pojasni mi, da ni dobro vznemirjati srnjadi med prskom, saj bo tudi kragulj prišel na vrsto. Sam pri sebi tega ne odobravam, odgovorim pa nič. Po isti poti kot zjutraj, mimo klopce pod hra-stom, se napotiva nazaj v Klavzen, le da sedaj Jože zavije navkreber. Med mladimi bukvami se ustaviva. Tla so malo vlažna, kar se pozna po obilni travi. Ura je že dve popoldne. Čas je za kosilo. Med jedjo naju zmoti hropenje in skoki. Na nekaj več kot petdeset metrov srnjak podi srno. Jože močno zabrlizga na prste. Toda niti srna niti srnjak se ne zmenita za žvižg. Pospravila sva v nahrbtnike in pričela s klica-njem. Po uri klicanja se previdno napotiva v hrib do znane Laške poti. Ta vodi pod samim

Oguljeno je — tukaj je doma ...

Foto VI. Pleničar

vrhom Pohorja vse do Glažute. V počasni hoji zapustiva Klavzen, ki naju je ta dan razočaral. Nad Jamo, na meji Klavzna, vzbudi najino po-zornost nekaj belega med robidovjem. Več kot pol ure se lisa mota med robidovjem, izginja in se — prikazuje. Skoraj zinem od začudenja, ko zagledam nad liso rogovje. Jože mi šepne: »Ta je pravi!« Izgleda pa, da je srnjaku bilo zadosti robidnic, pa krene na drugo stran jase med redke debele bukve, kjer se prične znova pasti. Prav po mačje ga zalezeva na kakih osem-deset metrov, ker naprej ni bilo nobenega krit-ja. Jože previdno poklekne in dvigne puško. V pričakovanju strela odpiram usta, ko zaslišim kovinasti tlesk sprožila. Jože kar prebledi in s krepko kletvico pošlje vse k vragu, saj je tudi srnjak šel k vragu. Ko pogledava naboje, je bil na netilki komaj opazen sled udarne igle. Po-tisne ga nazaj v nabojišče in znova sproži. Ob rezkem poku je sfrčala krogla v zrak. Za tre-nutek ne slišim nič, le razjarjen Jožetov obraz vidim. Pa že mirno pripomni: »Vidiš, to je lov-ska smola!« Ponovno je napolnil puško in spu-stila sva se po stari poti nad Marinovo pečjo do Požgane 'frate'. Na robu te stoji mogočna Gam-sova peč, ki je najboljše čakališče. Del te peči je naslonjen na pobočje, drugi pa prepadno pada do ceste tik pod pečjo in je visok svojih 15 met-rov. Na vrhu peči raste visoka smreka, ob nje-nih koreninah pa je nekakšen udor, ki odlično služi za zaklon. Tudi midva sedeva tja. Ura se

S črnim pevcem pred kočo LD Podbrdo

Foto P. Adamič

nagiba čez šesto. Daleč na severu se blešči v zahajajočem soncu kamniti vrh Svinje. Kozjanski gozdovi od spredaj so kar temni, naju pa še obsevajo zadnji sončni žarki. Vidim, da je Jože že pogoltnil jezo. Večer je tih in miren kot zrcalo. Noben listič ne zatrepeta. Visoka trava med mladimi smrekami pred nama se vsa sveti v večerni zarji kakor v ognju. Prijeten vonj po smoli in suhi travi se meša z ostrim vonjem po gnilem listju. Od bližnjega potočka prihaja prijetno šumenje, sicer je vse mirno in spokojno. Mojo pozornost pa zbudi rdečkasta lisa, ki je izstopila na spodnji strani poseke pod cesto. Z Jožetom spoznava šesteraka že od lanskega leta po enakem, lepem rogovju. Kmalu izstopi na nasprotni strani drugi srnjak. Šele tedaj tudi opaziva pred nama srno z mladičem. Srnjak se ji približa, srna pa se pase naprej. Podrgne svoj smrček po njej in jo hoče zaskočiti, pa se srna umakne. To se ponovi še nekajkrat, nakar srnjak odneha. Medtem nad nama izstopi tretji srnjak. Daljnogled mi pokaže prekrasno trofejo. Dolgi parožki na močnem rogovju se belo svetijo. Srnjak se brezbrizno pase in se bliža srni. Ko ga opazi srnjak s tankim rogovjem, se urno zgubi v gozd. Ker se vse bolj mrači, se tudi midva ukrađeva z Gamsove peči proti domu po bližnjici, ki se konča nad Velikim travnikom.

Ta je posajen z macesni, a so divji prašiči nasad do mala uničili in tudi mlade smreke in breze do moške roke so vse izruvali. Na spodnji strani razrite jase je bukova podrast in ko se ji približava, nekaj v podrasti zaropota in zapiha in na cesto plane divji prašič; pogleda naju in divje plane v goščavo. Ne vem, kdo izmed nas je bil bolj presenečen.

Naslednji dan jo mahnem čez Reber kar sam na Pohorje. Dopoldan nisem videl niti dlake. Opoldan sem bil na Laški poti, kjer se je od nekod vzel Tomaž. Na znanem sotočju potokov, kjer je prejšnji dan zbežal jazbec izpod mostu, malo postojiva. Kar me Tomaž povleče za rokav in zašepeta: »Poglej jelena!« Med visokim lapuhom res opazim rogato glavo. Vzamem daljnogled ter se skoraj sesedem od začudenja. Na dobrih petdeset metrov od naju je ležal med lapuhom — ne jelen, temveč srnjak — osmerak. Na levem stebli je imel tik nad vencem še en, vsaj 10 centimetrov dolg parožek. Kar gnalo me je domov, da to čimprej sporočim Jožetu. Vrnila sva se še isti dan ter mnoge druge dni, toda o srnjaku ne duha ne sluha. Kasneje pa je Jože naletel nanj, ko je pomagal drvariti.

Klavzen ga je ljubosumno varoval ter za vedno skril pred nezaželenimi pogledi.

(Pride konec)

Za črnim pevcem

Peter Adamič

Brez dvoma je lov na ruševca eno najlepših lovskih doživetij. Doline so se že odele v bujno pomlad, gore pa še pokriva prava zima s svojim težkim snežnim plaščem. Nič čudnega, da si je lepi ptič prav ta čas izbral za svoje svatovanje.

Z Emilom se vzpenjava po strmih senožetih nad Baško dolino, ki se preliva v modrih, belih in rumenih barvah pomladnega cvetja, nad nama pa se v opoldanskem soncu leskečejo snežni vrhovi Črne prsti. Modrina neba jim daje še močnejši blišč.

Ožgana in preznojena sva v popoldanskih urah prišla do lovske koč, kjer so naju dočakali lovski čuvaj Albin, vroč čaj in šilce, oziroma dve, domačega žganja. Koča je postavljena na čudovitem kraju, pod samimi belimi vrhovi in pogled sega prav do Lubnika nad Skofjo Loko, ob jasnem vremenu pa do Tržaškega zaliva in Gradeža. V topli in udobni koči ni bilo težko pričarati prijetnega lovskega vzdušja.

»Ali poje?« je že vnaprej razburjen nad odgovorom vprašal Emil. »Poje, poje, pa še kako! Davi mi je debelo uro tako blizu, pihal, da bi ga lahko žgečkal pod krivci,« je odvrnil Albin.

Emilu so se zaiskrile oči. To pot bo pa njegov, če bo le kanec sreče, si je mislil. Mnogo mrzlih noči

je prečkal in mnogo napornih strmin preprečkal, a do tolikanj zaželenih trofeje še ni prišel. Ker sem ga sam že uplenil, sem mu prepustil zaklon s »privezanim« ruševcem, Albin pa ga je poučil, kako se oponašata kura in petelin. Vrgli smo karte in popili steklenico briškega.

Zarana ob treh je zazvonila budilka. Po običajnemčaju, tokrat šipkovem, smo se odpravili. Bila je jasna, brezvetrna, zvezdnata noč. V dolinah so mirno počivale megle, okrog nas so se pa kot temne kulise nizali vršaci planin.

V komaj slišnem koraku smo se po shojeni gazi tiho bližali rastišču. Vladala je popolna tišina, kakršno doživiš le visoko v gorah. Sredi večjega snežišča je Albin iz ruševih vej napravil skrivališče in po zadnjih navodilih sva Emila, zavitega v toplo odejo, prepustila nadaljnji usodi. Ko greva proti drugemu rastišču z Albinom, postojiva in že zaslišiva gruljenje iz smeri Emilovega čakališča. Pa ga ima, sem si dejal in uživa, ker še noče streljati.

Prešla sva novo grapo in prisluhnila. Spokojni mir!... Le belka je s svojim drdranjem motila tišino. Pričelo se je svitati. Nad vzhodnimi hribi se je potegnila svetlo oranžna svetloba in zvezde so izgubile svoj sijaj.

Tu nekje bi moral peti, počakala bova.

Stisnila sva se v majhen šop rušja in si napravila zasilno kritje. Takrat pa kakih tristo metrov nad nama na vso moč zapiha. Onemela sva. »Pravi je,« reče Albin.

Zgrbljena sva strmela navzgor v skalovje. Ni ga bilo videti. Poklicala ga bova! Dvomil sem v uspeh, dasi je Albin mojster v oponašanju.

Dvignil je roki, nastavljal dlani k ustom, kakor bi hotel zavekati in je tiho zapihal.

Petelin je utihnil. Zapravila sva ga, sem si mislil. Albin je vnovič glasneje zapihal. Tedaj je nad nama rezko završalo, da sva upognila vratove in se sti-

»...kjer je ležala stoletna bukev košatih, oguljenih vej...«

Foto P. Adamič

Uplenil Božo M.

Foto R. Marušič

snila v rušje. Za nama je bila majhna travnata vzpetina, za njo pa globok prepad.

In prav tja je sedel, na imenitno razgledno točko, nama za hrbet in jel gruliti in pihati na vso moč. Nisva ga videla, a čutila skorajda na dotik. Niti premakniti se nisva upala, dokler se mi trda ruševa korenina ni tako skeleče zarezala v bedro, da sem popustil. Spogledala sva se z Albinom, ta pa mi šepne: »Zdaj najmočnejše gruli, obrni se in pripravi puško! Prav na robu prepada ga ne streljaj, ker ga ne dobiva več!«

Previdno se dvigam in obračam glavo v smer petja. Komaj dobro vzravnan, opazim za robom na levi stegnjen vrat in lepo črno rdečo glavo. Pomerim..., a tedaj stari pevec utihne in se odpelje daleč za naslednji skalni rob.

Pravijo, da ima ruševca na vsakem peresu oko. Slišal sem ga in videl. Bil sem zadovoljen. Medtem se je zdanilo.

Iz smeri, kamor se je spreletel, se je spet slišalo gruljenje.

»Greva za njim na zalaz!«

Ruševca še nisem zalezoval, poskusiva. Po lovski stezi, ki jo je temeljito očistil jazbec, sva pod Matajurskim vrhom prečkala več strmih drč in prispela tja, kamor naj bi se spreletel ruševca.

Pod nama sva splašila kozo z kozličem.

Ubežnik je spet zagrulil, kakih dvesto metrov nad stezo; ločil naju je nizek bukov gozd in gosto ruševje. Odložila sva nahrbtnika in se spopadla s strmino, korak za korakom. Kadar je prenehal z gruljenjem, sva obstala ko vkopana. Vtem se je iz doline dvignila megla in nama omogočila varnejši zalaz.

Bila sva že na cilju, a črnega svata nikjer. Obšla sva prostor, da bi ga zagledala z zgornje strani. Tedaj se je Albin ozrl v desno, kjer je ležala stoletna bukev košatih, oguljenih vej, v katere se je lovila dvigajoča se megla. Nepremično sva obsedela v snegu, gledala in poslušala.

Oranžna svetloba se je nad Ratitovcem umaknila prvemu sončnemu žarku. Zasneženi vrhovi od Črne prsti do Matajurskega vrha so zažareli. Hladna si-

vina noči se je umaknila svetlobi. Takrat je rezek strel pretrgal romantiko in... življenje črnega vi-teza.

Albin je nosil mrtvega lepota in globoko pod nama se je iz kože vil modrikast dim. Ko sva vstopila, je Emil nekam nakremženo dremal.

»Priletel je,« nama je pripovedoval, »pel je in pel — za strel pa predaleč.« Ko sem poskusil z vabljenjem, je odfrčal. Prihodnje leto bo imel krivec več!«

Po uplenitvi

Zaradi površnega ali malomarnega ravnanja z uplenjeno parkljasto divjadjo utrpelovske družine in izvoznik lovska zadruga veliko škodo. Težiti moramo, da se ta škoda zmanjša na minimum, s tem da iztrebimo divjad po vseh pravilih in sanitarnih predpisih.

Treba je le nekaj dobre volje in čuta odgovornosti, pa bo manj nejevolje in le redki kosi bodo škartirani. Besedilo, posebno pa objavljene slike nazorno kažejo nepravilno in napačno iztrebljeno divjad, kar je razumljivo tudi začetniku.

Parkljasto divjad je treba iztrebiti takoj po uplenitvi, to je odstraniti iz telesa vso drobovino. Pre-rezati moramo vezi med stegni in tudi medenično kost. Da odteče iz stegen vsa kri, prerežemo glavne žile odvodnice in dovodnice, ker se ravno v žilah zaostala kri najhitreje razkraja in povzroča, da meso postaja zeleno, torej neprimerno za ljudsko prehrano. Te žile so levo in desno v spodnjem delu trebušne votline in že majhen prerez mišičevja in s tem glavnih žil zadostuje, da se kri izlije.

Velika napaka je, če prerez trebušne votline zašijemo, preden vse živalsko telo ni dobro ohlajeno. S tem se preprečuje zračenje in popolna ohladitev. Posledica tega je zatohlo meso. Da ostane trebušna votlina odprta, jo razpremo s paličico. Vedeti moramo, da se srnjad ohladi v 8 urah, medtem ko je za večje živali (jelen, divji prašič) treba najmanj 12 ur. Sele ohlajena divjad je sposobna za transport v zmrzovalnico.

Iztrebljeno divjad prenesemo v hladen, zračen prostor in jo posamič obesimo za vrat ali za glavo tako, da popolnoma izkrvavi in da se ohlaja po vsej zunanji in notranji površini.

Notranjost izbrišemo s suho krpo, poudarjam s *suho krpo*, nikakor ne z mokro, ali da bi notranjost celo izpirali z vodo. Voda ne sme v notranjost, ker vlaga pospešuje razkrajanje tkiva. Tudi zunanjo stran moramo izbrisati in posebno dobro očistiti izstrelno rano.

Marsikdo je že doživel, da je pri lepo iztrebljeni težki divjadi, zlasti pri divjem prašiču, veterinarski pregled pred zmrzovanjem ugotovil, da je divjad neuporabna za ljudsko prehrano. Divjad je bila položena po iztrebljenju na tla in se je spodnja stran vnela, ker ni bila prezračena. Zato moramo iztrebljeno divjad obesiti. Priložene slike še nazorneje kažejo pravilno oz. nepravilno ravnanje.

To so kratka navodila za ravnanje z uplenjeno parkljasto divjadjo. Pri mali divjadi je nekoliko drugače.

Male divjadi (zajce, jerebice, fazane) ne iztrebimo, moramo pa jo pred zmrzovanjem pravilno ohladiti. Največja napaka je, če še toplo uplenjeno malo

Slika 1
Napačno
Trebušna
votlina se po
iztrebljenju
ne sme zašiti,
temveč šele po
temeljiti
ohladitvi
(12 ur), toda le
za transport do
zmrzovalnice

Slika 2
Napačno
ker nista
prerezani
stegni

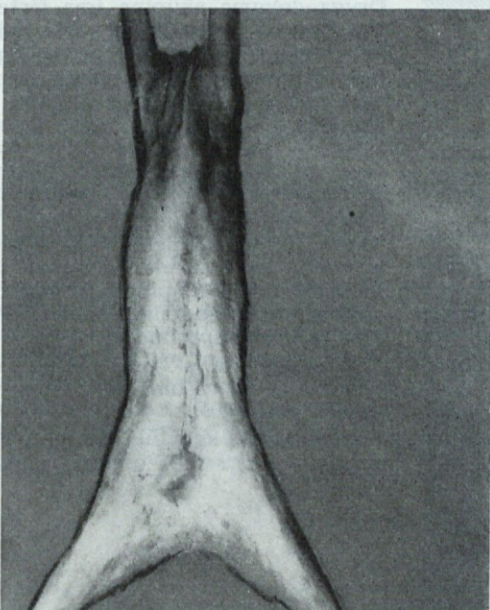
Slika 3
Pravilno
Živalsko telo
je prerezano
od vrha do
čmara

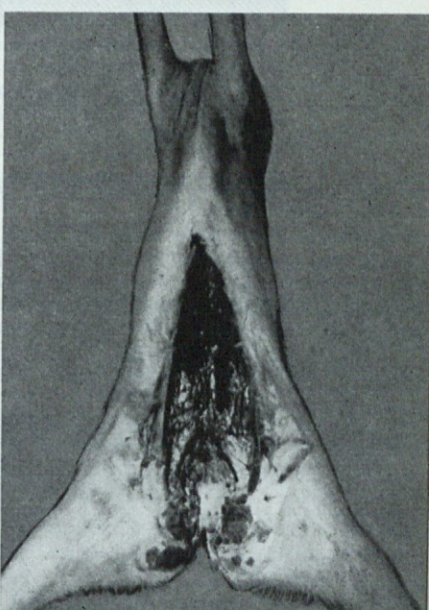
Slika 4
Pravilno
Pri težki
divjadi (jelen,
divji prašič) in
pri divjadi,
uplenjeni
v paritvenem
času, moramo
prerezati tudi
vrat in odpreti
pazduhe. Tako
se debelo meso
(mesna masa)
hitro ohladi.
Prerežane
pazduhe
začasno
zapremo
s paličicami, ki
jih pozneje
odstranimo

Slika 5
Napačno
Tudi srnjadi
ne smemo
kmalu po
iztrebljenju
zašiti

Slika 6
Pravilno
Trebušno
votlino srnjadi
prerežemo
daleč navzgor,
kakor tudi
stegni
in medenično
kost

Slika 7
Napačno
Pri divjem prašiču niso stegni in medenična kost prerezani, telo se ne more dovolj hitro ohladiti

Slika 8
Pravilno
Prsni koš, stegni in medenična kost so pri divjem prašiču prerezani, da se telo hitro ohladi. Pri težji živali prerežemo tudi pazduhi — kakor na sliki 4

divjad zmečemo na kup, kjer se spodnja stran po nekaj urah gotovo vname in meso postane zatohlo in zeleno.

Zajcem moramo kmalu po uplenitvi iztisniti seč. Zadnji nogi jim zvežemo — ne prerežemo in ne pretaknemo — ter obesimo na vrstico. Jerebice in fazane zvežemo z vrstico za vrat ali glavo po dva in dva in obesimo na palico tako, da visi vsak na eni strani. Tako obešeno malo divjad zbrišemo, pogladimo dlako ali perje in pustimo, da se v zračnem, hladnem prostoru primerno ohladi. Ohlajena je primerna za transport do zmrzovalnice.

Slikovni material in delno besedilo je po brošuri »Nach dem Schuss«, avtor Cristian Oswald. Z avtorjevim dovoljenjem sem ta material uporabil, za kar se mu toplo zahvaljujem.

Upam, da bodo ta kratka navodila kvaliteto naše uplenjene divjadi popravila, kajti na zunanjem tržišču je bistvena kvaliteta, ker le kvalitetno blago moremo plasirati pri močni konkurenci zlasti vzhodnih držav.

Ljuban Zadnik

Po lovskem svetu

Po Čehoslovaški

Blaž Krže

VI.

Naše potovanje se je bližalo koncu. Ob njegovem opisovanju ste lahko vsaj približno spoznali lovske razmere v tej državi. Brez dvoma se naše slovensko lovstvo v nobenem pogledu ne more primerjati s čehoslovaškim. Poleg bistvene razlike v naravnih pogojih za divjad daje zavidljivi ravni čehoslovaškega lovstva močan pečat tradicija in pa tretiranje lovstva kot konkretne gospodarsko turistične dejavnosti. Vsekakor pa pri tem igra najvažnejšo vlogo strokovnost oziroma velika skrb, ki jo posvečajo znanstveno raziskovalnemu delu.

Centralna znanstveno raziskovalna ustanova je institut za lovsko in gozdno gospodarstvo (Vyskumni ustav myslivosti a lesního gospodarství ČSSR) v Zbraslavi, nedaleč od Prage. Znanstveno raziskovalna dejavnost celotnega oddelka za lovstvo poteka v delovnih skupinah. Institut je neposredno podrejen ministrstvu za gozdno, lesno in vodno gospodarstvo. Osnutek vsakoletnega programa naredi institut, odobri pa ga imenovano ministrstvo v sodelovanju z glavno lovsko zvezo. Raziskovalne teme so rezultat potreb in želja lovske operative in morajo biti izvršene v določenih rokih. Institut je zadolžen tudi za uveljavljanje in publiciranje uspešnih raziskovalnih rezultatov v praksi. Organizacija dela je dobra, razen tega pa se nahajajo ob institutu številni objekti, na katerih je možno ob samem teoretičnem obdelovanju določene problematike izvajati tudi potrebne eksperimente. Tu so različni tipi voljer za fazane, jerebice in prepelice, zajčniki za poizkusno umetno vzrejo divjih zajcev, razen tega pa še majhna obora za jelenjad in ločeno za srnjad. To omogoča uspešno delo instituta. Na oddelku za lovstvo je zaposlenih 30 ljudi, od tega 15 z visoko strokovno izobrazbo (11 inženirjev gozdarstva, 3 biologi, 1 veterinar).

Prva delovna skupina se ukvarja s parazitologijo in zoohigieno ter patologijo divjadi, kurativnimi in preventivnimi ukrepi pri gojitvi ali vzreji divjadi. To je posebna važnost pri gojitvi divjadi v oborah. Druga delovna skupina ima širše polje delovanja. Proučujejo malo divjad. Ena od važnih raziskovalnih tem te skupine je proučevanje ekologije jerebice v spremenjenih pogojih (monokulture) in pa vprašanje ekonomičnosti umetne vzreje te divjadi. Ukvarjajo se še z ekologijo fazana, oziroma konkretnje, kako doseči, da bi se fazani v določenem času zadrževali predvsem v določenem predelu. To je velike važnosti v času gnezditve.

Tréjtja delovna skupina se bavi z umetno vzrejo jerebic. V tem oddelku deluje tudi podskupina, ki proučuje različne metode glede škode po fazanih in podskupina, ki proučuje možnost odlova divjadi z narkotiki in zadržanje (obnašanje) odlovljene divjadi med transportom.

Četrta delovna skupina se ukvarja z biološkimi, kemičnimi in mehničnimi metodami zaštite pred škodo po divjadi.

Peta delovna skupina deluje v Židlochovichah in se bavi predvsem z ureditvijo nižinskih lovišč (re-

mize) ter ekologijo fazanov in srnjadi. Vodja te skupine je dr. Josef Nečas, avtor znanega dela o srnjadi »Srnci zveř«. Imenovani je izdelal tudi več uspešnih prototipov naprav za reševanje gnezd pri strojni košnji.

Zanimalo me je predvsem delo četrte in druge delovne skupine. Problematika kemične in mehanične zaštite pred škodami po divjadi je obširna. Velika divjad povzroča škodo predvsem zaradi specifičnega naravnega prehranjevanja. Pestra in zadostna prehrana pa je osnovni pogoj za kvalitetno divjad. Zavoljo tega se pojavlja zanimivo vprašanje, kako vpliva struktura prehrane na prebavni sistem. Pri tem je važen pokazatelj čas prebavnega procesa. Ugotovljena je vzročna zveza med sestavo hrane in prebavnim časom. Poizkuse so delali na jelenjadi in srnjadi in sicer v oborah na 20 kosih (10 jelenov, 10 košut) v 10 periodah. Poznavanje časa o trajanju prebavnega procesa je brez dvoma važen faktor za pravilnost zimskega krmljenja divjadi. Čas prebavnega procesa je bil ugotovljen s pomočjo kemičnih (Cr_2O_3) in mehaničnih indikatorjev (divji kostanj). Pripravljalna doba je trajala 10 dni. V tem času so divjad krmili samo z določeno hrano (npr. vejniki), deseti dan pa so tej hrani dodali še enega od indikatorjev. Nato so divjad krmili spet normalno, vsak dan pa pregledali iztrebke (200 g izsušenih pri plus 105°C). Za prebavni čas se šteje doba od dneva krmljenja z dodatkom indikatorja, do dneva, ko je bila v iztrebkih še ugotovljena njegova prisotnost. Tako so ugotovili, da pozimi najdlje ostajajo v prebavnem traktu vejniki (do 14 dni), za tem lucerna in travniško seno, poleti pa listje grmovja (do 9 dni), zelena lucerna itd. Za zimsko krmljenje divjadi so torej najboljši vejniki in to predvsem iz robide, jerebice, trepetlike in borovnic (o pripravi vejnikov glej Naš lov, prvi del, str. 155). Prebavni čas pri srnjadi je od 6-44 % daljši kot pri jelenjadi.

V praksi se to uvaja v obliki tako imenovane nove krmne tehnike. Ena od bistvenih komponent te tehnike je krmljenje z gozdno silažo. Prvi rezultati krmljenja s tako silažo so bili več kakor zadovoljivi. Predvidoma bo preizkus zimskega krmljenja divjadi z gozdno silažo pri nas izveden letošnjo zimo. Gozdna silaža se od poznane poljske silaže, ki se uporablja za krmljenje živine, ne razlikuje samo po sestavi, ampak tudi po načinu priprave. Poizkusi so pokazali, da silaža prenese temperaturo do -25°C (ne zmrzne), najprikladnejša je za krmljenje divjadi v času od prehoda iz suhe na zeleno hrano (ublažuje prebavne motnje), je zelo vitaminozna in, kar je najvažnejše, divjad jo rada jemlje. Silažo pripravljamo v času, ko je listje najbolj sočno (maj, junij). Ali krmljenje s silažo občutno vpliva na zmanjšanje spomladanskih škod, še ni ugotovljeno, verjetno pa vpliva na zmanjšanje gozdnih škod, predvsem na mladju listavcev. Vse kaže, da ima ta način krmljenja bodočnost.

Navedel bom še najzanimivejše teme, s katerimi se ukvarjajo ostale delovne skupine. Druga delovna skupina proučuje tudi vpliv herbicidov, insekticidov in umetnih gnojil na malo divjad. Vodi jo dr. Janda. Vsak nov proizvod te vrste kontrolirajo in preizkusijo (toksično) na čebelah, ribah in divjadi. Pri jerebicah in fazanih vršijo poizkuse pri različnih koncentracijah »zastrupljene hrane«. Pri tem ugotavljajo ne samo smrtno dozo, ampak tudi vpliv uporabe teh sredstev na prirastek oziroma nesnost. Uporaba insekticidov, herbicidov in gnojil, ki so za čebele, ribe in divjad nevarni, je omejena na najnujnejše primere in vezana na veliko odgovornost. Ena od tem te skupine je tudi poizkus odvracanja fazanov od gnezdenja v določenih kulturah (inženir Sekera). Rezultati še niso publicirani.

Institut za lovstvo v Zbraslavu pri Pragi

Foto B. Krže

V čehoslovaških loviščih vsako leto odlove znatno količino zajcev, ki jih prodajajo na zahodnem tržišču. Pred transportom zajce zbirajo v posebnih zbiralnih centrih in so v ujetništvu do 3 tedne. Medtem izgube na teži, razen tega pa mora biti vsak v svojem prostoru (neekonomično), sicer se pretepajo, kar povzroči izgube. Poizkušajo, da bi zajce z določene

Jelen v institutski obori v Zbraslavu

Foto B. Krže

nimi »pomirjevalnimi« sredstvi za ta čas »udomali«. Pomen tega poizkusa je jasen. Pod vplivom takih sredstev se divji zajec v ujetništvu tudi pari. Prav tako kot pri umetni vzreji jerebic, se tudi tu pojavlja vprašanje ekonomičnosti, čeprav ne popolnoma v našem pomenu besede. Mnenja samih čeških

Zajčniki za poskusno umetno vzrejo divjih zajcev

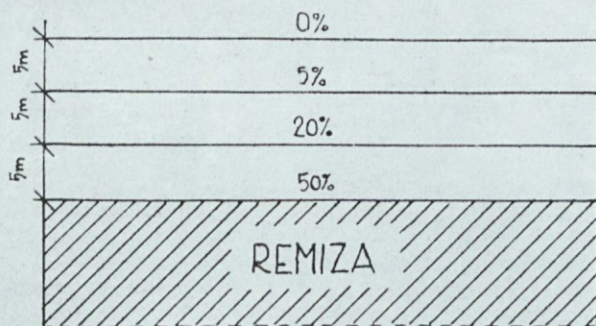
Foto B. Krže

strokovnjakov so deljena, eni menijo, da bi bilo stalež jerebic z umetno vzrejo možno pomnožiti, drugi, da se jerebica v spremenjenih naravnih pogojih ne bo obdržala, tretji pa zagovarjajo »komercialno« vzrejo jerebic za prodajo na zahodnem tržišču.

Tudi na Čehoslovaškem je stalež divjadi zavoljo modernizacije kmetijske proizvodnje v povprečju padel za 25 %. Če je bil odstrel zajcev v ČSSR leta 1949, ko je bilo rekordno leto, 100 %, je bil leta 1952 91,2 %, leta 1955 61,2 %, leta 1958 61,3 %, leta 1961 89 %, leta 1962 63 %, leto 1964 pa je bilo spet izredno zajčje leto in je bilo verjetno preseženih 90 %. Spomladanski stalež zajcev ugotavljajo na poskusnih ploskvah, odstrelne plane pa potrjujejo jeseni, pred pričetkom lova. Ali ne bi kazalo tega uvesti tudi pri nas? Lov na zajce se odpre 1. novembra. V oktobru namreč še niso zreli, razen tega pa je takrat še »žetev« sladkorne pese.

Večkrat sem omenil tudi problematiko spomladanskih škod po fazanih na kmetijskih kulturah (koruza) in to v predelih, kjer je ta divjad zastopana v večjem številu. Opazovanja so vršili na poskusnih ploskvah in to v posameznih fazah rasti koroze, od saditve pa do višine sadike 14 cm. Škode se pojavljajo prav v tem obdobju. Za preprečevanje teh je znanih več načinov. Ob sami setvi je možno preprečevati škodo s tem, da se posadi več semena. Strojno je možno koroza saditi do 6 cm globoko, fazani pa brskajo globlje. V prvem bonitetnem razredu so bili ugotovljeni povprečno sledeči odstotki škode (od dneva saditve do višine sadike 14 cm) ob normalnih pogojih. — Glej skico!

Največ škod je do višine sadike 7 cm. V tem času fazan pojé seme in sadiko oziroma kalček, od višine sadike 7—14 cm pa v največ primerih le seme. S tem seveda poškoduje vso rastlinico, ki pa se regenerira z adventivnimi poganjki.

Za preprečevanje teh škod je že več metod, ki so bolj ali manj uspešne. Ponekod seme pred saditvijo namočijo v posebno snov (corol, corbotox — Francija, murbetol — Nemčija, pri nas baje kmetje uspešno uporabljajo katran), ki fazane odbija. V času sajenja in kalitve je v ogroženih področjih fazane priporočljivo krmiti s koroza in saditi nekaj več semen kot normalno. Na Češkem uporabljajo tudi posebne aparate, ki občasno pokajo (na karbid) in s tem odvrčajo fazane od ogroženih kultur.

Lovstvo na Češkem je na visoki stopnji in to predvsem zaradi možnosti in pogojev, ki jih ima. Čehi se dobro zavedajo, da o absolutni ekonomski upravičenosti investiranja v lovstvo, pod pogoji kot za ostale gospodarske dejavnosti, ne more biti govora. Relativna ekonomska aktivnost lovstva pa je očitna in upravičena ob upoštevanju pomembnosti za devizni priliv, razvoj turizma in rekreacijo.

Čez Kirgizsko stepo

Srečko Lapaine

(Nadaljevanje)

Zjutraj med odhodom mi sporoči Beljajev, da se je ponoči pomnožilo število naših konj za enega žrebička. Ker pa novorojenček ni bil v stanju, da napravi 40 km pohoda, smo ga naložili na voz in izročili v varstvo Tomažu in kobilici, ki ves dan ni odstopila od voza. En dan pa je zadostoval, da je žrebec naslednji dan brez težave prehodil svojih 40 km.

Tretji dan, ko je okrog devete ure jelo sonce izdatno pripekati, so se v zraku pojavile ose in s časom vedno več in več. Beljajev, ki je šel pogledat v tabun, mi pove, da so Kirgizi zaskrbljeni, ker so se konji začeli plašiti; ker je medtem v zraku, kar mrgolelo os, smo morali napraviti velik ovinek, da smo se jim ognili. Stari Naharun je povedal, da se v posebno suhih letih na nekaterih krajih pojavijo roji os. Tako smo opoldne prišli nazaj na kraj, kjer smo prenočevali. Popoldne smo vzeli smer kar na zahod, da se izognemo ponovnemu srečanju z osami in tako sva z Ivanom naletela na prva bivališča svizcev.

Stepni svizci imajo drugače ustrojeno svoje bivališče kakor naš gorski svizec ali svizec centralno azijskih gora. Ta svizec ima rove v kupu nanese gline ali peska, ki je 1—1,20 m visok, približno toliko širok in 5—10 metrov dolg. Domačini imenujejo ta bivališča »butane«. Vhod je natančno tako ozek kakor pri gorskih svizcih in tudi notranja razdelitev je prav taka. Ta svoj butan redno izkorišča za razgledni in stražni stolp, ki je le redko nezaseden. Zato je površina butana vedno skrbno očiščena vsega rasti, ki bi moglo ovirati razgled. Tudi 5—10 metrov okrog butana so vse večje rastline odstranjene. Po zunanosti se stepni svizec razlikuje od gorskega le bolj po barvi in je nekoliko svetlejši od tarbagatajskega. Svizec iz Kirgizke stepe, predvsem iz Kustanajske, Atbasarske in Akmolinske pokrajine se pojavlja na svetovnem tržišču pod imenom Orenburški svizec, ker je v Orenburgu trg za to kožuho. V Aziji uplenijo vsako leto na stotisoče svizcev v gorah in stepah in pobijanje tega skromnega glodalca presega vse meje.

Ivan je v daljnogledu zapazil na kakih 500 metrov svizčevo gomilo in takoj sva obrnila konja tja. Stražar na butanu naju je takoj opazil in še preden sva pridirjala do bivališča, je bila stepla prazna. Ogledala sva si bivališče in ugotovila, da jim bova prišla do živega le tako, da na nasprotni strani vhoda izkopljeva do rova luknjo in jih poskusiva iz rova pregnati z dimom. Ker pa se je dan že nagibal, sva morala to zamisel opustiti, da sva dohitela čredo v mraku ob neznatni mlaki s svežo vodo. Konji so že počivali, le našega voza in z njim naše večerje še ni bilo. Zato sva se z Beljajevim odločila, da v prihodnje vprežemo v voz štiri konje.

Moj Irliš se me je privadil in ne žaluje več za prejšnjim gospodarjem. Tretja noč je prešla mirno in ob prvem svitu smo bili že na poti. Ker je skrbni Beljajev vključil v inventar tudi lopato in kramp, se je Ivan drugi dan oborožil s tem orodjem in zgodaj dopoldan sva zopet našla svizčevo bivališče.

Konjema sva povezala noge in z nabito puško sem sedel na butan. Ivan se je kmalu dokopal do rova, zabasal odprtino s suhim mahom in kizjakom. prižgal ter kadečo se gmoto porinil o odprtino. Ni minilo pet minut, ko se je iz vhoda pognal prvi svizec, ki sem ga pogodil, za starcem pa ostala mladina in dve samici. Mladiči so bili še premajhni, zato sem pomeril na samico. Tako smo imeli kakih 9 kg mesa in maščobe, kar mora biti dovolj najmanj za dva dneva in Kirgizi so naju z navdušenjem sprejeli.

Opoldne je skoraj hkrati s tabunom prispel tudi voz. Vprega s štirimi konji se je obnesla. Zvečer smo se ustavili ob zelo skromnem potočku, tako da je napajanje konj trajalo kar celo uro. Večerja zopet svizci, čaj in prepečenec.

Ce bo vse po sreči, bomo peti dan zvečer imeli že kakih 200 kilometrov za seboj. Pohod se prične takoj, ko se konji prebude in se pričenejajo pasti. Tudi šesti in sedmi dan sta minila brez posebnih dogodkov. Konji se počutijo izredno dobro in dlaka se jim na soncu kar sveti. Vsi so rejeni in vidi se jim, da jim godi prosta stepe. Moj Irtiš je sleherni dan bolj prisrčen ter ponoči straži mojo posteljo in je buden vso noč. Sedmi dan se nam je ponoči ožrebila druga mlada kobilica in Tomaž je imel zopet malo več posla.

Zadnje dni sem opazil, da se izpod kopit tristo-glave črede vali mikroskopičen kristalni prah od kovilja, ki ga čutimo ne samo v nosu in ušesih, ampak tudi v ustih in očeh. Nenadoma začne boleti glava, kar traja, dokler se zvečer čreda ne ustavi. Ko sem to omenil Nosačevu, mi ta takoj ponudi svojo tobačnico in me povabi, da poskusim nosljati, češ enkrat, dvakrat boste dobro kihnil in vse bo minilo. Končno sem ga ubogal, se razkihal in takoj me je nehala boleti glava. Od tega dne sem bil reden odjemalec pri Nosačevu in ko smo prišli v Orsk, sem se stežka odvadil nosljanja. Stalna moja velika skrb pa je bila, če bomo redno prihajali do vode. Že deveti dan opoldne smo prišli na tako slab vrelec, da smo le s težavo in v več urah za silo napojili konje. Sicer so pa ljudje in konji zdravi.

Tisti dan sta se nenadno pojavila dva Kirgiza na konjih pri naših pastirjih in od Nurahuna sta hotela natančno izvedeti, od kod prihajamo, kam smo namenjeni, koliko nas je in ali smo oboroženi, nakar sta odjahala. »To nič dobrega ne pomeni,« je menil Beljajev. »Zdi se mi, da nam slede in da bo treba ponoči prav skrbno paziti na konje.« Večkrat se dogaja, da tolpa beguncev iz zaporov ponoči napade slabo stražene tabune, z vpitjem preplaši speče konje, jih razbije, obkroži del tabuna in odžene konje. Ko smo tisti večer napojili konje in se že pripravljali spat, sem opazil, da Irtiš stalno renči. Nenadoma se požene proti vzhodu in prične divje lajati. »Nekdo mora tam biti,« meni Nosačev. »Ali bi ne bilo dobro, da jim malo pokadimo?« Nosačev je imel svoj vojaški karabin, jaz mavzerico, Volodja vojaški revolver, Ivanu pa sem dal svojo dvocevko, in tako smo v nekaj minutah oddali svojih petnajst strel, ko se nenadoma oglasi glas iz stepe, naj ne streljamo. Nosačev, Volodja in Ivan so takoj zajahali konje in v skoku odjezdili v stepe. Naši seveda niso nikogar — razen ubitega in razsedanega konja, ki ga je po naključju pogodila ena od krogel, da je skoraj na mestu izkrvavel.

Vso noč so bili vsi na straži pri konjih in tako se je kraja konj izjalovila.

Zjutraj, preden smo nadaljevali pot, sta Nosačev in Ivan pojezdila do ponoči ubitega konja, če ni bil ranjen tudi kateri od napadalec. Kmalu smo iz jutranjega mraka zaslišali dva strela. V največji

Altajski svizec

zaskrbljenosti smo pričakali njuno vrnitev, ko sta povedala, da sta pri padlem konju prepodila dva volka, po katerih je Nosačev streljal. Drugi dan po tem dogodku smo proti večeru naleteli na prekrasno dolinico, ki jo je napajal potoček z dobro vodo. Ko so konji prišli do mesta, smo opazili, da se konji trave ne dotaknejo in vsi držijo glave sumljivo pokonci. Razjašem konja, pogledam v travo in med koviljem opazim za krožnik velike pleše brez trave, v sredi z luknjo, veliko za 5 dinarski kovanec. Vsa dolinica je bila polna teh lukenj. Kirgizi so takoj vedeli, da je dolina polna ogromnih pajkov, imenovanih tarantola. Velel sem konje odgnati in z Ivanom, ki je prinesel vedro vode, sva zalila tako luknjo in kakor blisk je švignil iz nje ogromen, ves kosmat, skoraj črn pajek. Ker pa nisem imel nobene primerne posode, si žal nisem mogel ujeti nekaj teh nevarnih pajkov. Kirgizi so mi povedali, da je njihov ugriz tudi za konje lahko smrten.

Deseti in enajsti dan sta dobro minila in vode je bilo dovolj. Do mesta Akmolinska, prvega mesta sredi stepe, nismo imeli več kot kakih 200 km, to je 5 ali 6 dni. Dvanajsti dan, ko se je dobro zdanilo, je Ivan opazil butan svizcev. Kar na hitro sva se odločila, da bodo za kosilo pečeni svizci. Ker je stal butan skoraj ob poti, sva jo kar peš mahnila tja, Ivan z lopato in krampom, jaz z dvocevko. Takoj sem opazil, da je vhod v butan prevelik in da ni nekaj v redu. Neglede na to sem zasedel butan in Ivan je pričel s kopanjem, da svizce prekadiva. Ravno se je Ivan pripravljal, da prižge netivo, švigne iz odprtine volkulja in za njo štirje mladiči, stari kak poldrugi mesec. S prvim strelom sem pogodil volkuljo, z drugim pa volčiča. Medtem, ko sem polnil dvocevko, so se ostali trije mladiči pozgubili v travi. Ker sem vedel, da bodo mladiči kmalu poiskali mater, sva z Ivanom legla v travo, tako da sem imel pred seboj mrtvo volkuljo. In res ni minilo niti deset minut, ko je bil prvi mladič že pri materi. Počakal sem, da se je pojavil tudi drugi mladič in z dubleto sem ubil oba. Več kakor pol ure sem čakal na četrtega, ki pa se ni pokazal. Zato sem opustil lov, da dohitim tabun. Ta dan sva z Ivanom našla še tri ali štiri svizčeva bivališča, pa so bila vsa izropana. Ena volkulja z mladiči lahko iztrebi vse svizčeve kolonije v okolišu.

(Se nadaljuje)

IZ LOVSKEGA OPRTNIKA

**Ustanovljena je jugoslovanska
sekcija za zaščito ptic**

Na sestanku jugoslovanskih znanstvenikov, biologov in strokovnjakov za zaščito prirode, ki je bil 5. 4. t. l. v Zagrebu, je bila ustanovljena jugoslovanska sekcija za zaščito ptic. S tem je Jugoslavija včlanjena kot 57. država v mednarodnem svetu za zaščito ptic (CIPO), ki je bil ustanovljen leta 1943, s sedežem v Londonu.

V razpravi so udeleženci nakazali probleme, ki nastopajo po vsej državi. Kljub obstoječim zakonskim predpisom o zaščiti, se ptice izvažajo v inozemstvo, prekomerno odstreljujejo (mnogo pripomb je bilo na račun italijanskih lovcev, ki pri nas ob jesenskih lovih pobijajo koristne ptice), zastrupljajo s kemijskimi sredstvi (škropljenje poljskih kultur, akcije zastrupljanja volkov). Velik problem je lov in pobijanje ptic pevk, kar je razvito predvsem v obalnih področjih. Tudi po ostalih krajih naše države se povsem brez razloga uničujejo gnezda in legla koristnih ptic. Cilj sekcije je zaščititi ptice, koristne za kmetijstvo, gozdarstvo in lov, ki jih danes neodgovorno uničujejo. Preko članov naj sekcija obvešča javnost o obstoječih problemih, ter skupaj s sodelavci in predvsem z mladino organizira zaščito ptic na področju Jugoslavije.

Za predsednika sekcije je bila izvoljena dr. Renata Rucner, za podpredsednika dr. S. D. Matvejev, za sekretarja pa Zvezdica Mikulić.

J. Gregori

Kaj moramo upoštevati pri vzreji mlade divjadi

Predvsem naj opozorim, da najdena živa ali mrtva divjad ali deli nje, niso last najditelja, temveč lovskega upravičenca, to je lovska družina ali uprava gojitvenega lovišča. Dalje naj poudarim, da mladiči divjadi, ki jih najdete »zapuščene« v gozdu ali na polju, niso sirote, čeprav na

daleč okoli niste opazili matere. Največkrat gre pri tem za mlado srnjad ali zajce. Mladiča prenesemo na varno le v primeru, da ga najdemo na cesti ali tik ob poti, kjer je nevarnost, da ga uničijo vozila ali ujame roparica ter ga odložimo v bližnje skrivališče. Mladič, ko se bo čutil zapuščenega, bo priklical mater, če navadno sama ne pride. Le če srnji mladič že dalj časa glasno veka in se po dolgem našem opazovanju ne pokaže srna, je verjetno, da se je materi kaj zgodilo in je mladič sirota. Pri tem je napačno mnenje, da matere ne sprejmejo več mladičev in jih ne doje, če smo jih vzeli v roke in prenesli na varen kraj. Možno je, da se občutljiva srna uplaši, če mladič močno smrdi po tobaku, ali da je mladič šel skozi roke pol razreda učencev ali podobno. Toda ker mleko vedno bolj tišči in mladič vedno bolj presunljivo kliče in veka, srna le premaga strah in vzame mladiča. Če je pa le treba osirotelo mlado divjad vzeti na dom, moramo upoštevati tale pravila: Male mlade sesalce vzredimo najlaže z dojljo, to je s psico ali mačko, ki je ravno plegla. Če pa dojlje ni, se moramo zateči k steklenici z dudo. Pri tem je pa nujno potrebno, da z največjo skrbnostjo čistimo steklenico in dudo. Zlasti je važno, da ne ostane v kotih steklenice tudi najmanjši ostanek mleka, ker sluznice želodca nekaj dni starega mladiča niso odporne proti bakterijam v mleku, kar često povzroča pogin mladičev. Vrsta mleka (kravje, kozje itd.) ni toliko važna. Mleko nudimo vedno le sveže, surovo, rahlo ogreto. Enkrat že pogretega mleka ne smemo drugič več porabiti. Mleka ni treba razredčevati s prekuhano vodo ali čajem, kakor navadno priporočajo. Izkazalo se je, da bolj mastno mleko nikakor ne škoduje, pač pa razredčeno, ki neugodno vpliva na gradnjo kosti. Rastlinojedim mladičem moramo ob mleku čimprej nuditi rastlinsko hrano, zajčkom npr. tanke rezine korenja, srnjim mladičem pa cvetje

zlastic, predvsem pa cvetno listje vrtnic zaradi eteričnih (dišečih) olj ali pa mehko listje robide, breze, vrbe, kovačnika in drugih zelišč, le trave ne. Vsekakor pa je s temelja napačno divje živali, zlasti zaščiteni dlakasto divjad, navezati na sebe, ker je npr. najkrotkejši srnjak lahko z rogovjem celo življenjsko nevaren lastnemu negovalcu. Prav tako je napačno, da vzgajamo divjad skupaj s psi in mačkami, ker v prostosti ta kmalu postane žrtev roparjev te vrste.

M. Š.

Kje so veliki petelini?

Zopet se je vrnila vesela pomlad in pričelo se je novo lovsko leto, z njim pa lov na velikega petelina, tega skrivnostnega pevca naših hribov. Ko tako premišlujem in se vprašujem, kaj je vzrok, da je petelinov iz leta v leto manj, si tega ne morem prav razložiti.

Lovišče LD Gradišče pri Slovenj Gradcu je hribsko, s površino nad 2700 ha. Tu so veliki petelini peli kar na štirih, petih krajih, in to ne eden ali dva, temveč tudi po štirje in še več. Zato tudi ni bil nikdar problem, če si imel gosta na velikega petelina, da bi ga ne slišal in ne uplenil. Tiste čase je bilo premnogo te velike kurjadi, a manj gostov za odstrel. Danes pa je prav obratno. Zanimanje za odstrel je veliko, toda petelinov malo. Vse to velja tudi za ostala lovišča tega področja. Tako sta lani v našem lovišču pela le še dva petelina in še ta dva slabo. Zato se lovci sprašujemo, kaj je pravi vzrok za tako občutno upadanje črne kurjadi. Kako je bilo nekdaj? Naj opišem moj prvi lov na velikega petelina! Bilo je leta 1938 na Štorjakovem vrhu nad Dravčami. Odstrel mi je dovolil takratni zakupnik Ivan Kuplen iz Trbonj. Še ponoči sem v drugi polovici aprila zbudil svojega spremljevalca Antona Pavliča. Nekaj pod vrhom mi ta reče, naj grem sam previdno naprej. Dan se je komaj zaznaval, ko sem se pritiho-

tapil na sam greben. Jeli so se oglašati prvi gozdni pevci in med njimi tudi »telep-telep«. To je bila prelepa harmonična zborna pesem, ki jo zmorej le gozdni krilatci in za kar so prikrajsani vsi, ki niso lovci. Zamaknjen sem skoraj pozabil, čemu sem prišel tako rano v gozd. V moje veliko presenečenje pa se začne poleg dveh petelinov oglašati še tretji, četrti in nato še peti! Kar verjeti nisem mogel, da je to res. Premišljeval sem, katerega naj bi naskakoval, ali tistega zgoraj ali spodaj ali desnega ali levega. Vedno pa sem si predstavljal, da mora tako velik ptič imeti močnejši glas. Zato sem šel za najbližjim glasom in nenadoma zagledam na brsteči bukvi črno gmoto med vejevjem. Kako mi je srce utripalo, saj sem bil končno na cilju mojih dolgoletnih želja. Nekaj skokov, pa sem bil skoraj pod njim. Zakupnik me je namreč poučil, kako naj naskakujem in da ne smem prej streljati, preden ne vidim belega okenca na zgibu peruti. Zato sem čakal, da se bo malo zdanilo in pri tem računal, čez koliko trenutkov bo mogočni ptič moj. Toda v moje veliko razočaranje se je petelin spustil na tla in pričela se je prava borba med petelini. Naskakovali so drug drugega in se pri tem oddaljevali navzdol. Hkrati so jele klokati kokoši, kar je peteline spravilo v še besnejši pretep. Na strel nisem več računal — zaradi nekaj zamujenih dragocenih trenutkov, ker sem se kot mlad lovec držal zakupnikovih navodil. Žal mi prav nič ni bilo, saj mi je to doživetje bogato odtehtalo vsak odstrel še tako lepega petelina. Naslednjo nedeljo sem doživljal skoraj isto. Dokler je bila tema, so petelini peli, brž pa ko se je jelo daniti, so pričele kokoši klokati, petelini pa se preletavati in tepsti kakor prvo nedeljo. Toda svojega načrta nisem opustil in sem šel še v tretje in res uplenil lepega petelina, ki še danes krasi mojo lovsko sobo. Tudi v lovišču LD Zeleni vrh, kjer sem uplenil tega petelina, je sedaj petelin že redek gost. Vzrok temu je, po mojem mnenju, da naši divjadi močno primanjkuje gozdnih sadežev zaradi vse premočnega čiščenja gozdov. To pa ne zadeva le naše črne kurjadi, temveč tudi srnjad, ki ji prav tako primanjkuje hrane v gozdovih. Zato sili na polje, pozimi pa je odvisna skoraj izključno od krmišč in naše pomoči. Zavoljo tega se morajo naše lovske družine resno spoprijeti s tem problemom, ki postaja iz leta v leto bolj pereč, če hočemo ohraniti divjad zanamcem.

Andrej Ošlovnik

Pižmovka

Ko sem v aprilu hodil ob Voglajni, sem opazil v plitvini na pesku parček pižmovk. Te so se močno razmnožile v potokih Voglajna, Kolorica in Slomen, ki imajo odlične življenjske pogoje zanje. Tudi v ribnikih na Blagovni so številne. Pižmovka je zelo spretna in v plavanju, potapljanju in kopanju rogov. Ob paritvi ni plašna, lahko jo ugonobiš s krepelcem ali z zračno puško. Tudi sam sem eno tako pokončal. Zaradi kvalitetnega krzna jo zelo cenijo. Za lov nanje so najugodnejše mesečne noči na krajih, kjer izstopa iz vode. Tudi v past je ni težko ujeti. Ko nisem bil še lovec, sem šel z očetom na race in s seboj sva vzela koker španjela Arga. Pes je iskal nekaj metrov pred nama ob bregu, ko naenkrat zaccvili. Zgrabila ga je past, nastavljen za pižmovke. Na srečo je pes le nekaj dni šepal. Mislim, da ne bi smeli ribiči nastavljati pasti na suhem, izven vode.* Kot lovec začelnik pa še nimam izkušenj za ta lov. Nekaj malega sem jih uplenil na čakanju ob mesečini. Mislim, da bi bilo prav, če bi kdo kaj več napisal o tem povodnem glodalcu.

Marjan Gajšek, LD Šentjur

* 26. člen rep. zakona o lovu pravi: »Vidra in pižmovka, ki ju ribič upleni v strugi, pripadata ribiški družini.« Iz tega sledi, da ribič tudi pasti ne sme nastavljati izven vodne struge. Ur.

Tudi v Majšperku smo uplenili prašiče

Divji prašiči nam zadnja leta delajo precejšnjo škodo na polju, tako da je družina vsako leto plačala občutno odškodnino. Le malokdaj pa smo se lovci srečali s ščetinarji in še takrat se nas je držala smola. Leta 1963 smo uplenili enega, da smo se malo potolažili in pozabili na ves žrtvovani čas in trud. Tudi lani so bili pogoni jalovi. Letos januarja, nekega sončnega dne je bil svež sneg, da smo lahko sledili. Pet malo toplejših lovcev, od 30 v družini, nas je šlo v Pesjak, kjer se včasih kakšno noč zadrže prašiči. Tokrat jih ravno ni bilo, vendar nismo odnehali in okoli poldne, kljub utrujenosti, zastavili še v Vundušku. Nismo se še dobro postavili na stojišča, ko je že pokalo in od sedmih prašičev smo uplenili tri. S težavo smo jih spravili čez vrh v dolino, kjer smo se potem pri vsaki hiši krepčali s haložanom, da smo, precej onemogli prišli s plenom do našega gospodarja. Nepozabno nam bo doživetje tiste lepe januarske ne-

delje. Ostali lovci so nam bili nekoliko zavidljivi, posebno naš Jaka, ki je potem več noči na preži v Pesjaku predremal — na prazno.

Feliks Purg,
LD »Dravinja«

Nesrečna srna

V hudi zimi 1963 je v Košučju, samotni kmetiji kraj Blatenklanca, šel gospodar in lovec Jože, član LD Trebelno, v gozd, da potegne z drevja nekaj bršljana za srnjad ki to zelenje najraje je. Ob robu gozda na vrtu so zasajene mlade slive in eno drevo ima nizko ozko kobalo. Drevo je poraslo z bršljanom in Jože opazi v to rogovilo zagazdeno sveže odtrgano sprednjo nogo srne. Poklical me je, da sva najdbo pregledala. Ugotovila sva, da se je morala žival s sprednjima nogama vzpenjati po deblu in obirati bršljan. Pri tem ji je očitno zdrsnila noga v ozko rogovilo, iz katere se ni mogla rešiti. Ujeta žival se je na vse načine trgala in metala, kar se je poznalo na snegu. Pri tem se je najbrž tudi obrnila in tako že vso zlomljeno nogo v kolenu odtrgala. Iz odtrganega krna so kakor vrvice visele do 15 cm dolge kite in žile, ki so se izpulile iz zgornjega dela noge. Lahko si mislimo, kake muke je trpela nesrečna srna. Vse najino iskanje za njo pa je bilo neuspešno zaradi premnogih sledov tam okoli in ker je zapadlo nekaj svežega snega.

Leopold Pavlin, logar,
Gor. Zabukovje

»Šaljivi« divji zajec

Kakih 150 metrov pred italijanskim obmejnim prehodom Pesek je nenadoma, vpričo uslužbencev obmejnega prehoda Kozina, skočil na cesto dolgouhec in jo po sredi ceste ubral proti državni meji. Pred italijansko zapornico se je pa nenadno ustavil, se obrnil in jo ubral nazaj — domov kar čez travnik in zginit v kraškem brinju. Očitno je ta zajec dober državljani, ker ni hotel brez dovoljenja čez mejo. Vrh tega je bilo pa to ravno 1. aprila ob 8. uri 30 minut — čeprav dogodek ni »prvi april«.

Albin Korošec, Kozina

NAŠ LOVSKI AKTIV

Na naši šoli že od leta 1961 deluje lovski aktiv, ki ga vodi učitelj — lovec. Vsi hodimo radi na sestanke, ker nam tovariši pove vedno kaj novega o naši divjadi

in njenem življenju. Veliko smo pomagali lovcem s praktičnim delom. V sadovnjake smo namestili valilnice za gnezditve ptic pevk, jeseni pomagamo popravljati in graditi krmišča za fazane, pozimi jih pa krmimo. Spomladi in poleti pomagamo pri vzreji fazančkov. Važno je strupljenje jaje proti vranam, kar so tudi opravili člani našega aktiva. Dela je dovolj. Veliko smo pomagali pri ureditvi remiz in krmnih njiv. Zasadili smo remizo v Brodeh in uredili krmno njivo v Čepcljah, poleg tega pa nasadili zajčji lakotnik v okolici lovske koč. Vse to delamo z veseljem, ker je v prid naši divjadi.

Lovci bodo popravili svoj lovski dom. Tudi pri tem jim bomo pomagali, saj bo nekoč služil tudi nam, če bomo postali aktivni člani družine.

Družina nas podpira in nam pomaga. Vsem članom je nabavila lovske klobučke in lovske znake in nas je s tem še bolj pritegnila k aktivnemu delu.

Brezplačno nam je pripravila ogled avstrijskega lovskega filma, ki je bil v Celju. V tem filmu smo videli, kako živi divjad in smo se veliko naučili.

Zelimo, da bi naš pionirski lovski aktiv na vranski šoli še naprej tako deloval.

F. Golavšek ml., šola Vransko

Iz lovske organizacije

Z občnega zbora LD Kovor

Lovska družina Kovor, ena izmed 27 družin Lovske zveze za Gorenjsko (LZ Kranj), gospodari z loviščem, ki obsega 3475 ha in se razteza od vrha Dobrče (1634 m) do Save (400 m nadmorske viš.) ter od Tržiške Bistrice do potoka Peračice. Valovit teren je razparran s številnimi grapami, potočki in studenci, porasel z velikimi iglastimi in mešanimi gozdovi, med katerimi so manjša polja, travniki in senožeti. Idealno lovišče za srnjad. Srnjače trofeje od tu so med najmočnejšimi na Gorenjskem. Leta 1964 je bilo tod uplenjenih 34 kosov srnjadi, v odstrelnem planu za leto 1965 pa jih je 44. Manj kot srnjadi je zajcev; lani jih je bilo uplenjenih samo 17. Na splošno pa velja, da

se je stalež zajcev nasproti prejšnjim letom nekoliko popravil. Da je bil plen razmeroma skromen, je delno krivda na pomanjkanju dobrih goničev. Sicer pa je imela lovska družina lani 16 pasemskih lovskih psov. Na Dobrči se drži tudi gamsi; v »spomladanskem staležu 1965« jih izkazuje 28. Tudi ruševci in veliki petelin pojeta na Dobrči. Za odstrel pa prideta v poštev vsako leto le po eden. Več kot poljskih jerebic je fazanov, ki jih lovci ščitijo in pozimi krmijo — bolj za okras lovišča kot za lov. Lani so bili odstreljeni samo 3 fazani, jerebica pa nobena. Po zaraščenih gozdnih grapah se drži gozdni jereb, vendar njegov stalež upada. Na jesen oživijo gozdove in polja jate divjih golobov — grivarjev. Zelo redki so duplarji, ob nasekljih pa je vedno več turških grlic ali gugutk. Na jesen so redki gostje kljunčiči, pozimi pa divje race.

Velike težave povzročajo družinski blagajni divji prašiči. Od vseh LD na Gorenjskem je LD Kovor lani plačala največ škode po tej divjadi — nad 120 000 din. Res, da je teren za črnuhe zelo prikladen, vendar v kovorske revirje prihajajo zlasti čez noč, čez dan pa se najraje zadržujejo v lovišču LD Begunjštica, prevsem v Grofiji. Zato je tudi lov nanje otežkočen. Lani sta bila uplenjena samo dva prašiča. Vprašanje plačevanja škode po divjadi je v tej LD sploh problem. Kmetovalci nekaterih krajev so se tako navedili, da v vsakem primeru prijavljajo škodo in zahtevajo povračilo. Tako je razumljivo, zakaj je lani LD morala plačati tudi za škodo po srnjadi nad 150 000 din. Na letošnjem občnem zboru, 10. aprila, je družina sklenila izboljšati odnose s kmetovalci in jim nuditi brezplačno zaščitna sredstva (fenolin), po drugi strani pa to skrbela, da nobenemu kmetovalcu v neupravičenem primeru škoda ne bo plačana. S svetom za kmetijstvo in gozdarstvo občinske skupščine Tržič bo skušala priti do enotnega gledišča na zakonsko določilo glede zavarovanja poljskih kultur, namreč, kakšno zavarovanje naj je »krajevnim razmeram primerno oziroma splošno vpeljeno«. Dejstvo je, da se »krajevnim razmeram primerni oziroma splošno vpeljeni načini zavarovanja« spreminjajo. Obešena krpa, ki je pred desetletji služila za odganjanje vrabcev, ne more npr. sedaj veljati za strašilo divjim prašičem in zato tako strašilo še ne bi smelo biti osnova za raz-

sodbo sodišča v dobro oškodovancu. Pri vprašanju škode dela težave tudi dejstvo, da lovišče LD Kovor leži na področju treh občin: Tržič (večji del), Radovljica in Kranj — ki vsaka po svoje gleda na ta problem.

Lani je bilo v LD Kovor 36 članov, na zadnjem posvetu pred občnim zborom — nove člane sprejemajo vsako leto vedno samo na tem posvetu — pa je bilo sprejetih 7 novih članov. Med člani prevladujejo delavci. Uplenjeno divjad vnovčujejo po dnevnih cenah. Članstvo je v lovišču opravilo lani 2184 prostovoljnih delovnih ur in prispevalo material (npr. hrano za divjad) v vrednosti 73 200 din; skupaj s prostovoljnim delom torej v vrednosti nad pol milijona dinarjev.

Lovski turizem si je počasi utrl pot tudi v tej družini. V tem letu so namenili za inozemce 9 kosov srnjadi. Na sestanku zastopnikov gorenjske lovske zveze in predsednikov občinskih skupščin Gorenjske je bilo dogovorjeno, da bodo občine pospeševale lovski turizem s tem, da bodo lovskim družinam regresirale vsak pridobljeni dolar po 500 din.

Občni zbor je izvolil nove organe lovske družine in novemu upravnemu odboru poveril več nalog. Upravni odbor, ki se je konstituiral takoj po občnem zboru, je izbral za starešino Vida Drobniča, za tajnika pa Blaža Štera.

-elf-

Lovsko koč na Golarjevem vrhu — 735 m — je zgradila LD Bukovje za desetletnico ustanovitve družine in dvajsetletnico osvoboditve. Po požrtvovalnosti članstva pa je bila koč dograjena že v avgustu 1964. Ima tri sobe z 10 ležišči, večjo lovsko sobo ter vse druge postranske prostore, tekočo vodo in elektriko, tako da je pravi lovski dom, ki bo dobro služil za razvoj lovskega turizma v koroškem kotu. Pri gradnji se je posebno odlikoval predsednik gradbenega odbora Ivan Širnik, ki je sam opravil 1150 prostovoljnih ur. Načrte za zgradbo je naredil šef GG Dravograd ing. Franc Pečnik, za notranjo ureditev pa gradbeni tehnik Anton Švarc, oba kot prostovoljno delo. Družina šteje 26 članov, med njimi 7 aktivnih borcev NOV, ki so skupno prispevali 10 158 ur prostovoljnega dela.

Vsem sodelavcem za požrtvovalno delo — iskrena hvala!

Ivan Širnik, tajnik,
LD Bukovje

Jubilanti

Anton Glušič, 73-letnik, član LD Šoštanj-Ravne, je že 33 let lovec. Navzlic starosti in polnim rokam dela na kmetiji še redno izpolnjuje lovske dolžnosti in zahaja v lovišče. Spoštovanemu lovskega tovarišu želimo še mnogo let zdravja in sreče v gospodarstvu ter lovskega užitka!

LD Šoštanj-Ravne, V. M.

Maks Turk, član LD Brezovica, dolgoletni član in odbornik-gospodar Društva ljubiteljev ptičarjev, je letos v februarju praznoval svojo **60-letnico**. Njegovo dvajsetletno strokovno delo je po Sloveniji znana psarna »Glinška«. Mimo tega je več vodnik psov

Predsednik Kinološke zveze Slovenije Franjo Bulc izroča Maksu Turku odlikovanje II. stopnje za kinološke zasluge

Lovska koč LD Bukovje

ptičarjev, iskren tovariš, družabnik in nepogrešljiv sodelavec, posebej še zavoljo svojega originalnega bifeja na poljskih tekmah. Za njegove zasluge ga je Kinološka zveza Slovenije odlikovala z redom II. stopnje, poleg tega pa ima zlati društveni znak DLP in zlati kinološki znak. Uglednemu jubilaru želimo še mnogo zdravih let in veliko uspehov v kinologiji!

DLP

Albin Breceljnik, lovski čuvaj LD Ljubljana-Sentvid, lovec od mladih nog, dober poznavalec lovišča in divjadi, je izpolnil **60 let**. Ob tem življenjskem jubileju mu želimo še mnogo zdravih let in da bi še dolgo tako vestno čuval naše lovišče kot doslej.

Člani LD Ljubljana-Sentvid

Umrli

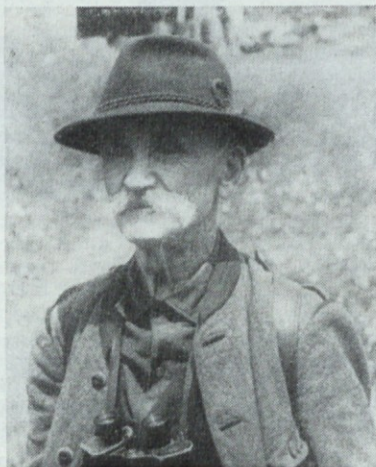

Nande Šentjurec, častni član LZ Ptuj, je v februarju letos odšel v večna lovišča. Takoj po študijah se je vključil kot član in soustanovitelj prve štajerske slovenske lovske družbe »Jelenca« v zeleno bratovščino in ji ostal zvest do smrti. Kjerkoli je služboval, je bil med slovenskimi lovci in jih učil ter bodril v narodni zavesti. V Slovenj Gradcu, ko je bil ravnatelj meščanske šole, je ustanovil sekcijo tedanjega Slovenskega lovskega društva. Kot zaveden naprednjak je bil kazensko premeščen v Ptuj, kjer je kot funkcionar lovske zveze požrtvovalno sodeloval.

Za svoje vestno in zgledno delo je bil odlikovan z Znakom za zasluge in z Redom za lovske za-

sluge II. stopnje, LZ Ptuj pa ga je v znak priznanja imenovala za svojega častnega člana. Po častnem in ganljivem slovesu v Ptuj je bil pokojnik prepeljan v družinsko grobnico v Celju. Zglednemu lovcu in iskrenemu tovarišu bodi trajen in časten spomin!

Lovska zveza Ptuj

Martin Turk, član LD Puščava, star 80 let, je nenadno preminul. Skoraj 60 let je bil zvest zeleni bratovščini, poklicni lovec, vzoren gojitelj in varuh divjadi, svetel vzgled mladim lovcem. Bodi mu trajen in časten spomin!

Lovci LD Puščava

Janez Hribar, član LD »Pugled« in poklicni lovski čuvaj, je 72 let star umrl. Od mladih nog je bil lovec in se učil pri svojem očetu, ki je bil tudi lovski čuvaj. Zvestemu varuhu in zaščitniku divjadi ter iskrenemu lovskemu tovarišu bodi časten in trajen spomin!

Člani LD »Pugled«

Anton Širovnik, najstarejši član LD Leskovec v Halozah, je 75 let star umrl. Pol stoletja je bil iskren tovariš in zvest svoji divjadi, ki jo je s srcem gojil. Bodi mu časten spomin!

LD Leskovec v Halozah

Lojze Šoba, član LD Videm ob Savi, je 67 let star umrl. Pokojnik je bil znan mentor zdolskih lovcev in funkcionar družine Videm ob Savi. Z 21. letom je že postal zakupnik lovišča Zdole in že tedaj uvedel kolektivno gospodarjenje v lovišču. Zaradi sodelovanja v NOV je moral 1943. leta v zloglasno taborišče Dachau. Zglednega lovca in spoštovanega tovariša bomo ohranili v častnem spominu!

Tovariši

LD Videm ob Savi — O. M.

Lovska kinologija

Letni obračun Društva ljubiteljev ptičarjev

Letošnji občni zbor DLP je bil le pregled dela v letu 1964, brez volitev odborov, kajti lani sprejeti novi pravilnik določa volitve upravnega in nadzornega odbora vsaki 2 leti. Najzanimivejše poročilo je podal predsednik DLP Vladimir Pleničar, ki je nanizal s peresom izkušenega kronista dogodke in pomembne uspehe

preteklega leta. DLP se predvsem lahko pohvali z organizacijo prvega povojnega srečanja med našimi in italijanskimi lovci iz Padove, kjer so se naši vodniki s svojimi psi plasirali na prva tri mesta: KASAN GLINSKI z vodnikom Janezom Udovičem, DIK z vodnikom Rudolfom Bernikom st. in PAR z vodnikom Jožetom Logondrom. Drugi uspeh v mednarodni konkurenci so dosegli naši psi na razstavi psov vseh pasem v Gradcu: od naših 6 ptičarjev jih je 5 dobilo oceno odlično, 1 prav dobro, BOJ RAVENSKI (lastnik Franc Prelec iz Šalovec pri Ljutomeru) je bil proglašen za kandidata CACIB, CERA BAKOVSKA (lastnik Štefan Veron iz Rogaševci pri Ljutomeru) pa je dobila naslov mladinskega prvaka razstave, kar kaže na strogo merilo ocenjevanja, tako zunanosti kot lovske sposobnosti.

Sodnik in strokovni poročevalec Jože Škofic je poročal predvsem o lanskem preizkušnjah in o kadru pripravnikov, ki se usposabljaajo za sodniške izpite. Nekateri pripravniki imajo namreč že opravljen pripravniki staž na terenu, opravili pa še niso predpisanih izpitov, ki bi jih uvrstili med sodniški kader. To je treba pospešiti in uvesti tudi strokovna predavanja o šolanju in vzgoji ptičarja v program posameznih področnih lovske zvez, kar bi pomagalo njihovim članom v sezoni lovske preizkušnje, tekem in praktičnega lova.

Nepriistranski opazovalec občnega zbora DLP in sploh dela v društvu ima predvsem možnost občutiti neposreden in resnično tovariški ter prijateljski odnos med člani, ki bi bil lahko vzor marsikateri športni organizaciji. Ta kvaliteta mirnega in premišljene urejevanja se je pokazala celo pri edino ostrejši debati občnega zbora, namreč pri diskusiji o pogojih, ki jih je poslala Lovska zveza Ljubljana nekaterim pasemskim organizacijam. Lovska zveza Slovenije dala v upravljanje gojitveno lovišče Rožnik (Ljubljansko polje in Rožnik), namerava v tem lovišču povišati takse vodnikom za dresuro psov in zahtevati odškodnino za uplenjeno divjad po dnevni ceni. Nekatere zahteve bo Lovska zveza Ljubljana gotovo morala omiliti, na vsak način pa je potreben sestanek med člani zveze oziroma upravo gojitvenega lovišča ter člani pasemskih organizacij.

Po občnem zboru so imeli člani DLP priložnost videti številne barvne diapozitive, ki jih je pripravil predsednik DLP Vladimir

Pleničar in jih obogatil s komentarjem o lanskih preizkušnjah ptičarjev v naših loviščih, pa tudi o potovanju v Langenthal pri Bernu, kjer Spanielklub vsaka 4 leta prireja svetovno razstavo španjelov in kjer so naši kinologi tudi kupili 2 plemenjaka za Novo mesto in Celje.

N. Desković

Kinološka prireditel v Kopru

Lovska zveza Koper je priredila 21. marca 1965 v okolici Kopra pomladansko vzrejno in pomladansko tekmo ptičarjev. Privedeni pa so bili le štirje psi in sicer na pomladansko vzrejno en poenter, na pomladansko pa dva nemška kratkodlaka ptičarja in en poenter.

Vreme je bilo lepo, deloma sončno.

Tekmo je uspešno vodil kinološki referent pri Lovski zvezi Koper Franc Štibilj. Sodil je podpisani, v pomoč mu je bil Vladimir Pleničar.

Jerebic in fazanov je bilo dovolj, zajcev pa ne, tako da preizkušnje o zasnovi za delo po sledu zdrave dlakaste divjadi ni bilo moč izvesti, kakor tudi ne na vzdržnost pred zajcem.

Na pomladanski vzrejni tekmi je dosegel poenter »DERIS« PT — 23884/64 — 106 točk, I. oceno. Pes ima zelo dobro lovsko zasnovo, trdno stojo in hitro išče. Lastnik in vodnik psa je Ugo Terčič iz Kopra.

Uspehi na pomladanski preizkušnji:

1. Nemški kratkodlaki ptičar »ARNO« JRPNkd 3483, lastnik in vodnik Ljubo Ožbolt, Portorož. Pes ima dober nos, v iskanju zadovoljuje, pomanjkljiv je v stoji in natezanju — 88 točk, III b.

2. Poenter »MINA« JRP 1201 PO, lastnik in vodnik Gorazd Bordon, Bonini, Koper. Psica ima odlične lovske zasnove, odličen nos, izredno trdno stojo in natezanje, sistematično iskanje, toda hitrost je nekoliko pomanjkljiva, ubogljivost odlična — 122 točk, I.

3. Nemška kratkodlaka ptičarka »DEA« JRP 3491 Nkd, lastnik in vodnik Srečko Jelen iz Kopra. Psica ima občutljiv nos, išče dovolj dobro, pomanjkljiva je v stoji in natezanju — 93 točk, III a.

Pri razglasitvi uspehov je podpisani, ob navzočnosti vodnikov, kinološkega referenta Lovske zveze Koper Franca Štibilja in predsednika DLP Vladimirja Pleni-

čarja, vodnikom prikazal ves potek tekmovanja in vse napake, ki so jih delali vodniki pri vodenju svojih psov na tekmi.

Pavel Cvenkel, sodnik

PRIJAVLJENE PARITVE

LOVSKI PSI

Resasti jazbečarji:

Mika JRJri 240, bila na tekmi — Runo JRJri 241, bil na tekmi, leglo bo 5. 6. 1965. Vzreditelj Franc Orešnik, Ljubno, Savica 37.

Koker španjeli:

Karin v. Schloss Schleissheim JRŠK 502, — Lux JRŠK 521, leglo bo 21. 6. 1965. Vzreditelj Milko Dobravec, Ljubljana, Devinska 6. Bebi JRŠK 429 — Boj Hujanski JRŠK 293, leglo bo 10. 6. 1965. Vzreditelj Ivan Drole, Levec 18, p. Portorož.

Špringer španjeli:

Dora Pokoška JRŠŠ 130, bila na tekmi — Dečko JRŠŠ 128, bil na tekmi, leglo bo 2. 6. 1965. Vzreditelj Franjo Kotnik, Celje, Trška 9.

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Biba RMPki 2445, vpis v JR v teku — Bil JRPki 2489, bil na tekmi, leglo je bilo 10. 5. 1965. Vzreditelj Slavko Matevličič, Lucija 56, p. Portorož. Bajda JRPki 3060 — Bil JRPki 2489, bil na tekmi, leglo bo 6. 7. 1965. Vzreditelj Viktor Brajnik, Sp. Škofije 17.

Sila JRPki 2078, bila na tekmi — Bori JRPki 2826, bil na tekmi, leglo je bilo 22. 4. 1965. Vzreditelj Oskar Pahor, Prvačina 97.

Flora JRPki 1982, bila na tekmi — Arno Dolenski JRPki 2957, bil na tekmi, leglo je bilo 2. 5. 1965. Vzreditelj Ivan Horvat, Trgovišče št. 9, p. Velika Nedelja.

Ani Dolenjska JRPki 2926, bila na tekmi — Beno Trgoviški JRPki 2818, bil na tekmi, leglo bo 1. 6. 1965. Vzreditelj Lovska družina Ptuj.

Sana Fužinska JRPki 2337, bila na tekmi — Beno Trgoviški JRPki 2818, bil na tekmi, leglo je bilo 28. 5. 1965. Vzreditelj Lovska družina Ptuj.

Astra JRPki 3062, bila na tekmi — Bojko JRPki 2824, bil na tekmi, leglo je bilo 27. 4. 1965. Vzreditelj Alojz Vidovič, Maribor, Šentiljska 52.

Epagneul bretoni:

Leva Vipavska JRP EB 118, bila na tekmi — Appio delle Vallate LOI/CE 22018/63, leglo je bilo 5. 5. 1965. Vzreditelj Dušan Marc, Dolenje 1, p. Ajdovščina. Aria JRP EB 60 — Matoes di Castel Musella LOI/CE 3963/56, leglo je bilo 4. 5. 1965. Vzreditelj Dušan Marc, Dolenje 1, p. Ajdovščina. Linda Vipavska JRP EB 119 — Mur JRP EB 56, bila na tekmi, leglo je bilo 28. 5. 1965. Vzreditelj Franc Breclj, Ustje 1, p. Ajdovščina.

Angleški setri:

Ajka JRP AS 690 — Drin JRP AS 598, leglo je bilo 4. 5. 1965. Vzreditelj Hektor Bordon, Cezarji 73, p. Koper.

Hanoveranski barvarji:

Kora JRB1 44 H — Bergr v. Gastein JRB1 38 H, leglo je bilo 5. 5. 1965. Vzreditelj Gojitveno lovišče »Rog«, Kočevje, Rečka c. 25.

Lovski terierji:

Ada JRLT 2374 — Cero JRLT 2370, leglo bo 9. 6. 1965. Vzreditelj Miha Smid, Gradišče 9, p. Slovenj Gradec.

Ada JRLT 2118 — Horor Silvanus, leglo je bilo 19. 4. 1965. Vzreditelj Anton Navodnik, Uršlja gora 8, p. Prevalje.

Kuna Trebeljevska JRLT 2205 — Nazdar Travnogorski JRLT 1525, bil na tekmi, leglo bo 6. 6. 1965. Vzreditelj Mirko Ivanc, Ljubljana, Kneza Koclja 22.

Drina Sladkogorska JRLT 1827 — Ago JRLT 1644, leglo je bilo 5. 5. 1965. Vzreditelj Djuro Čalet, Sladki vrh, p. Šentilj.

Krogla Travnogorska JRLT 2405 — Runo Osilniški JRLT 2200, leglo bo 13. 6. 1965. Vzreditelj Lovska družina Sodražica.

Rina Gorička JRLT 764 — Horor Silvanus JRLT 2307, leglo je bilo 12. 5. 1965. Vzreditelj Viktor Gaber, Murska Sobota, Kopitarjeva 1/a.

Brina JRLT 571 — Riko Rodiški JRLT 2338, leglo bo 5. 6. 1965. Vzreditelj Franc Širn, Vodice 81 nad Ljubljano.

Dika JRLT 2170 — Don JRLT 2170, leglo bo 5. 6. 1965. Vzreditelj Andrej Herblan, Cerknica, Peščen 22.

Braki jazbečarji:

Beta JRBj 1045 — Daro JRBj 1394, leglo bo 12. 6. 1965. Vzreditelj Mirko Stražisar, Medvednjak, p. Draga.

Vesta Brinogorska JRBj 1466 — Jago JRBj 1303, leglo bo 1. 6. 1965. Vzreditelj Jože Žolgar, Sopot 18, p. Podčetrtek.

Beba JRBj 1155 — Loki JRBj 896, bil na tekmi, leglo bo 15. 6. 1965. Vzreditelj Martin Lubas, Vuzenica.

Asta JRBj 1163 — Tiger JRBj 1397, leglo bo 6. 6. 1965. Vzreditelj Alojz Vintar, Kostanjevica na Krki, Gorjanska c. 8.

Cita Bohinjska JRBj 1604 — Bil Šmartinski JRBj 1439, leglo je bilo 12. 5. 1965. Vzreditelj dr. Jakob Bahun, Boh. Bistrica, Zdravstveni dom.

Dena JRBj 1583 — Bruno JRBj 1305, leglo je bilo 12. 5. 1965. Vzreditelj Ivan Sirnik, Otiški vrh 48, p. Dravograd.

Rika JRBj 1318 — Jago JRBj 1303, leglo bo 8. 6. 1965. Vzreditelj Stane Jazbinšek, Golobinjek 6, p. Planina, Sev.

Bistra JRBj 1492 — Boni JRBj 1596, bil na tekmi, leglo bo 19. 6. 1965. Vzreditelj Alojz Hrvatin, Starad 11 p. Podgrad.

Dima JRBj 1133 bila na tekmi — Ciko JRBj 1212, bil na tekmi, leglo bo 15. 6. 1965. Vzreditelj Marjan Slatinšek, Gornji grad.

Eka JRBj 1200 — Murko JRBj 1488, leglo bo 5. 6. 1965. Vzreditelj Jože Rotar, Ljubljana, Črtomirova 11/III.

Brina JRBj 1460 — Heros Vinarški JRBj 1456, leglo bo 9. 6. 1965. Vzreditelj Vinko Hroval, Ožbalt 15, p. Ožbalt ob Dravi.

Bistra JRBj 1597 — Cezar JRBj 1447, leglo je bilo 29. 5. 1965. Vzreditelj Martin Petan, Cerknica, C. 4. maja št. 30.

Resasti istrski goniči:

Feda Celjska JRGri 1022 — Ris JRGri 1142, leglo bo 21. 6. 1965. Vzreditelj Miha Skaza, Višnja vas 12/a, p. Vojnik.

Kratkodlaki istrski goniči:

Baska JRGki 3670 — Bik JRGki 3655, leglo bo 19. 6. 1965. Vzreditelj Maks Hojak, Kal nad Kanalom 130, p. Kal.

Avba Velikolaška JRGki 4095 — Ari JRGki 3475, leglo bo 27. 6. 1965. Vzreditelj Franc Cimperman, Selo, Predgozd, p. Rob na Dolenjskem.

Avba Dobropoljska RMGki 2157, vpis v JR v teku — Goran JRGki 3415, leglo bo 23. 6. 1965. Vzreditelj dr. Drago Dečko, Topolščica 61.

Bistra RMGki 2040, vpis v JR v teku — Ari JRGki 3475, leglo bo 22. 6. 1965. Vzreditelj Lovska družina Draga.

Breza RMGki 2229, vpis v JR v teku — Gero JRGki 3426, leglo bo 22. 6. 1965. Vzreditelj Lovska družina Osilnica.

Himna JRGki 2353 — Nazor Travnogorski JRGki 3564, leglo bo 22. 6. 1965. Vzreditelj Lovska družina Draga — Trava.

Ciba Roška JRGki 4078 — Gero JRGki 3426, leglo bo 10. 6. 1965. Vzreditelj Lovska družina Kočevje.

Lea JRGki 3935 — Torino JRGki 2014, leglo je bilo 8. 5. 1965. Vzreditelj Nadal Udovič, Kubed 44, p. Črni kal.

Ruža JRGki 3036, bila na tekmi — Brko JRGki 3831, leglo je bilo 13. 5. 1965. Vzreditelj Ivan Ušen, Lokovica 124, p. Šoštanj.

Cita JRGki 2490 — Riko JRGki 3784, bil na tekmi, leglo je bilo 16. 5. 1965. Vzreditelj Peter Špilec, Zdole 53, p. Krško.

Bistra JRGki 3060 — Riko JRGki 3784, bil na tekmi, leglo je bilo 16. 5. 1965. Vzreditelj Avgust Drenovec, Krško, Resa št. 16.

Lola JRGki 3590 — Lev JRGki 3931, leglo je bilo 24. 3. 1965. Vzreditelj Anton Jerman, Koper, Semedela, Nova ul. 8.

Sora JRGki 3934 — Gero JRGki 3426, leglo je bilo 15. 5. 1965. Vzreditelj Viktor Rioza, Kocjančiči 10, p. Dekani.

Posavski goniči:

Brina JRGp 3624 — Bor JRGp 4818, leglo bo 8. 6. 1965. Vzreditelj Maks Holoman, Vurmat 51, p. Ožbalt ob Dravi.

Divna JRGp 3781 — Živko JRGp 3756, leglo bo 8. 6. 1965. Vzreditelj Mavricij Jurkovšek, Celovnik, Loka pri Zidanem mostu.

Kinološka zveza Slovenije

Prijavljena in zaščitena psarna »Gaberška« za ptičarje, španjele in jamarje. Lastnik Viktor Vrenjak, Ljubljana, Rožna dolina, cesta VII/22.

Nova sodniška pripravnika

Za oceno zunanosti in dela vseh vrst goničev:

Alfred Tavčar, Semedela, Jurčičeva št. 5, pošta Koper.

Ča oceno zunanosti službenih psov:

Dipl. vet. Borut Bradač, Ljubljana, Skeletova št. 3.

Kinološka zveza Slovenije

Šaljive

Se tukaj nisem varen!

KEMIJA IMPEX

IZVOZ - UVOZ

LJUBLJANA — TITOVA 25

POB 418 — VIII

Telefon: 313-266 (8 vodov)

Telegram: Kemimpex, Ljubljana

Telex: Kemimpex, Ljb 03-177

Izvaža:

kemične izdelke (kalcijev karbid, tekoči klor, živo-srebrni oksid, svinčeni mini, cinkovo belilo, vodikov peroksid, kalcijev cianamid, polivinilacetat, cinkualfat, cinkoxitetrakromat, sredstva za zaščito rastlin itd.)
plastične mase (penasta plast. masa, poliestrske ron-dele za izdelavo gumbov, melaminske plošče za ob-logo pohištva itd.)

tekstilna in usnjarska pomožna sredstva
papir, kartone in lepenke, pisarniški material
steklo, porcelan in keramiko (steklenice, razsvetljavno steklo itd.)
bentonit

Uvaža:

kemične izdelke, anilinske barve, tekstilna in usnjar-ska pomožna sredstva, naravni in sintetični kavčuk, plastične mase
porcelan, specialne papirje itd.